

№ 48 (21061)

2016-рэ илъэс БЭРЭСКЭЖЪЫЙ ГЪЭТХАПЭМ и 23-рэ

> кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижьугьотэштых WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Гъэтхапэм и 23-р —

Урысыем гидрометеорологиемкІэ икъулыкъу иІофышІэхэм я Маф, метеорологхэм я Дунэе маф

ГидрометеорологиемкІэ къулыкъум июфышіэхэу лъытэныгъэ зыфэтшіыхэрэр!

Шъуисэнэхьат епхыгъэ мэфэк ым фэш Ттышъуфэгушю!

ЦІыфым ищы Іэныгъэ тыкъэзыуцухьэрэ дунаим изытет лъэшэу зэрепхыгъэм елъытыгъэу чІыопсым изытет зыфэдэщтымкІэ гидрометеорологхэм пэшІорыгъэшъэу къэбарэу къатыхэрэм сыдигъуи фэмыдэу непэ мэхьанэшхо яІ. Ахэм яшІуагъэкІэ экономикэм иотраслэ пстэуми зыпкъ итэу ІофшІэныр зэхащэн алъэкІы, цІыфхэм ящынэгьончьагьэ, хэгьэгум хэхьоныгъэ егъэшІыгъэным ахэр афэІорышІэх.

МетеорологиемкІэ къэралыгъо къулыкъум Адыгеим Іоф зыщиш Іэрэр илъэси 130-рэ хъугъэ. Илъэс пшІыкІублкІэ узэкІэІэбэжьмэ, Росгидрометым гидрометеорологиемкІэ ыкІи тыкъэзыуцухьэрэ дунаим имониторингкІэ и Гупчэ ар хагъэхьажьыгъагъ. Ащ къыщегъэжьагъэу Гупчэм зыпкъ итэу хэхъоныгъэ зэришІырэр хэдгъэүнэфыкІы тшюигъу.

Ныбджэгъу лъап Іэхэр, псауныгъэ пытэ, щы ІэкІэ-псэукІэ дэгъу шъуиІэнэу, шІоу щыІэр зэкІэ къыжъудэхъунэу, мамырэу шъупсэунэу, Адыгэ Республикэми, зэдыти Хэгъэгушхоу Урысыеми апае шъуи юфш Іэн гъэхъэгъэшхохэр щышъуш Іынэу тышъуфэлъаю!

> Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

ОсэшІу афишІыгъ

АР-м хэгьэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу къызэритыгъэмкІэ, цІыфхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкІэ Адыгеим и Уполномоченнэу Анатолий Осокиныр административнэ Іоф зытельхэу охътэ гъэнэфагъэкІэ зыщаІыгъырэ приемникэу Мыекъуапэ дэтым зэкіом, ащ щыіэкіэ амалэу чІэльыр шапхьэхэм зэрадиштэрэр къыхигъэщыгъ.

Пресс-къулыкъум къызэритырэмкІэ, приемникым цІыфхэр щаІыгъынхэмкІэ хэбзэгъэуцугъэу щыІэр ыкІи ахэм яфитыныгъэхэр зэрагъэцакІэхэрэр ауплъэкІугъ. ХэушъхьафыкІыгъэ приемникым икъулыкъушІэхэм -ешахеседек неішфоік рэм А. Осокиным осэшІу фишІыгъ. Джащ фэдэу медицинэ кабинетэу мыщ чІэтым изытет зыщигъэгьозагь, зэрэщагьашхэхэрэр зэригьэлъэгъугь.

«ХэушъхьафыкІыгъэ

приемникым щаІыгъ ціыфхэм амал дэгъухэр ятыгъэнхэр, яфитыныгъэхэр ыкІи хабзэм къыдилъытэу яшІоигъоныгъэхэр къэухъумэгъэнхэр АР-м хэгъэгу кіоці ІофхэмкІэ и Министерствэ ипшъэрылъ шъхьаІэу щыт. 2013-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу 2015-рэ илъэсым нэс приемникым гъэцэкІэжьын дэгъухэр рашІылІагъэх», къеты АР-м хэгьэгу кІоцІ ІофхэмкІэ ипресс-къу-

Нэбгырэ 520-рэ дзэ къулыкъум ащэщт

Гъэтхэ дзэ дэщыгъоу къэблагъэрэм изэхэщэн Адыгеим зэрэщыльык Іуатэрэм, федеральнэ гупчэм къыгъэуцугъэ пшъэрыльхэр гьэцэкІэгьэнхэмкІэ шІэгьэн фаехэм ыкІи 2015-рэ ильэсым бжыхьэ дзэ дэщыгьо кампаниер зэрэрекІокІыгьэм изэфэхьысыжьхэм защытегущыІэгъэхэ зэхэсыгъо тыгъуасэ Мыекъуапэ щыкІуагъ.

Ар зэрищагъ Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэу Владислав Федоровым. Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх республикэм иминистерствэхэм, къулыкъухэм, муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ къэлэ ыкІи район администрациехэм яліыкіохэр, дзэ комиссариатым икъулыкъушІэхэр, нэмыкІхэри.

Мы Іофыгъом епхыгьэу къэгущыІагь ыкІи гухэлъэу яІэхэм къэзэрэриат ипащэу Александр Авериным. Ащ къызэри-ІуагьэмкІэ, УФ-м ухъумэнымкІэ и Министерствэ иунашъокІэ Адыгеим щыщ

ныбжьыкІэ 520-мэ къулыкъу ахьынэу мыгъатхэ къяджэщтых. 2015рэ илъэсым зэхащэгъэ бжыхьэ дзэ дэщыгъом зыкъыфэбгъэзэжьмэ, аныбжьыкІэ къулыкъу ахьынэу къызытефэрэ нэбгырэ мини 3-м ехъу чІыпІэ комиссариатхэм къякІолІагъэх, ахэм ащыщэу ныбжьыкІэ 570-рэ дзэ къулыкъум ащагъ. Къулыкъум кІуагъэхэм япроцент 50 фэдизмэ дзэ-учетнэ сэнэхьат зэрагьэгьотыгь, процент 39-мэ апшъэрэ угьоигьэхэр ащигьэгьоза- гьэсэныгьэ яІ. Ныбжыыгъэх АР-м идзэ комисса- кІэхэм япроцент 17-мэ япсауныгъэ изытет шапхъэхэм адимыштэу къыхагъэщыгъ. Дзэ къулыкъум зыщызыдзыещтыгъэ нэбгыри 179-рэ зыдэщыІэхэр

дзэ комиссариатым ыгъэунэфыгъ, ащкІэ АР-м хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ и Министерствэ ІэпыІэгъу къафэхъугъ. Ащ дакloу ныбжьыкІэ 80-мэ бэшІагъэу алъэхъух.

Джащ фэдэу дзэ дэщыгъор зэрифэшъуашэу зэхэщэгъэным, ныбжьыкІэхэр ащ фэхьазырынхэм, ащ дакloy республикэм игъэцэкІэкІо хэбзэ къулыкъухэм, муниципальнэ образованиехэм ыкІи общественнэ движениехэм мы лъэныкъомкІэ язэпхыныгъэ гъэпытэгъэным пае АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан иунашъокІэ шъолъыр мэхьанэ зиІэ дзэ-патриотическэ гупчэ агъэпсыгь. Сыд фэдэрэ лъэныкъокІи ащ ишІогьэшхо къызэрэкІорэр А. Авериным къы-Іуагъ. Ау мыщ фэдэ гупчэхэр муниципальнэ образованиехэм къащызэlyхыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ пшъэрылъэу щытыгъэр гъэцэкІагъэ зэрэмыхъугъэм къэзэрэугьоигьэхэм анаІэ тыраригъэдзагъ. А гумэкІыгьор псынкІэу дэгъэзыжьыгъэн фаеу ылъытагъ. Дзэ кампаниер зэрифэшъуашэу Адыгеим сыдигъуи зэрэщызэхащэрэр республикэ комиссариатым ипащэ къыхигъэщызэ, къэгъэлъэгъон дэгъухэр зэряІэм ишыхьатэу блэкІыгъэ илъэсым Къыблэ дзэ шъолъырымкІэ я 4-рэ чІыпІэр зэрэщаубытыгъэр къыІуагъ. Хабзэ зэрэхъугъэу, мы илъэсым игъэтхэ дзэ дэщыгъуи шапхъэхэм адиштэу зэрэрагъэкіокіыщтым, пшъэрылъэу къафагъэуцугъэр шlокі имы-Ізу зэрагъэцэкІэщтым къыкІигъэтхъыгъ.

АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ, хэгъэгу кІоці Іофхэмкіэ министерствэхэм, нэмык структурэхэм ялІыкІохэу нэужым гущыІэ зэратыгъэхэр непэ республикэм идзэ комиссариат Іоф зэрэдашІэрэм. аш шІуагъэу къытырэм ыкІи тапэкІэ пшъэрылъэу зыфагъэуцужьыхэрэм къатегущыІагъэх.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр Іэшъынэ Асльан тырихыгьэх.

Бжыхьэ ІофшІэнхэр чанэу зэшІуахых

Адыгеим ихъызмэтшІапІэхэм щытхъу хэльэу губгьо ІофшІэнхэр зэшІуахых. Бжыхьасэхэр бэгьонхэм фэшІ ящыкІагьэр зэкІэ агьэцакІэ, минеральнэ чІыгъэшІухэмкІэ яшІушІэх.

Джащ фэдэу гъэтхасэхэм япхъыни яшъыпкъэу зыфагъэхьазыры, чылапхъэхэр къащэфых, зэзгъэгьотыгьахэхэм ахэм ядэгъугъэ ауплъэкіу.

АР-м мэкъу-мэщымкІэ и Министерствэ зэфэхьысыжьэу ышІыгъэхэмкІэ, 2016-рэ илъэсым Іуахыжьынэу бжыхьэсэ гектар мини 101,8-рэ республикэм ихъызмэтшІапІэхэм гъэрекІо апхъыгъ. Ащ щыщэу бжыхьэсэ коцым гектар мин 84,5-рэ, хьэм гектар мин 12,2рэ. рапсым гектар мини 4,3рэ рагъэубытыгъ. Бжыхьасэхэм язытет мэкъумэщ хъызмэтым фэгъэзагъэхэм ренэу ауплъэкіу, къызэраіорэмкіэ, непэрэ мафэм ехъулІэу ахэм

язытет уигъэрэзэнэу щыт. Мы аужырэ мафэхэм къызэрэучъы-Іыгьэр ащ фэдизэу къягоуагьэп.

КІымафэр зэрифэшъуашэу изыхыгъэ бжыхьасэхэм минеральнэ чіыгъэшіухэмкіэ яшіу-

Джащ фэдэу гъэтхасэхэр зытырапхъэщт чІыгур республикэм ихъызмэтшІапІэхэм агъэхьазырыгъ. АР-м мэкъу-мэщымкІэ и Министерствэ къызэрэщытаІуагьэмІэ, гьэтхэсэ гектар мин 1,6-рэ фэдиз непэрэ мафэм ехъулІэу апхъыгъах. Аш щыщэу зэнтхъыр гектар 941мэ атырапхъагъ. ПэшІорыгъэшъэу зэрагъэнафэрэмкіэ, зэкІэмкІи бжыхьэсэ гектар мини 120-рэ республикэм щапхъыщт. Ащ щыщэу техническэ культурэхэм гектар мин 66,5рэ, картоф, нэшэ-хъырбыдз, хэтэрыкІхэм гектар мин 1,4рэ, былымхэм арагъэшхыщт культурэхэм гектар мини 4,9-

мэщ техникэр дэгьоу агъэхьазырыгъ. ЯщыкІэгъэщт чылапхъэхэр, чІыгъэшІухэр зэрагъэгъотыгъах, яхэм ядэгъугъэ ayплъэкly.

ПІАТІЫКЪО Анет.

рэ арагъэубытышт. Джащ фэдэу гъэтхэ губгьо Іофшіэнхэр зэрифэшъуашэу, зэпыу имыІзу зэшІохыгъэнхэм пае республикэм ит мэкъу-

Адыгеим я 3-рэ чІыпІэр ыубытыгъ

ИкІыгъэ илъэсым республикэм щащэфыгъэ автомобильхэм япроцент 54,6-р банкым ахьщэ чІыфэ къыІахызэ къызІэкІагъэхьагъ.

Агентствэу «Автостат» зыфиlорэм ыкlи кредит къэбархэм я Лъэпкъ бюро (НБКИ) къызэратыгъэмкІэ, 2015-рэ илъэсым Адыгеим автокредит 1467рэ щатыгъ.

Банкым ахъщэ чІыфэ къыІахызэ, нахьыбэу автомобиль зыщащэфырэ шъолъыри 10-мэ Адыгеир ахэфагъ ыкІи я 3рэ чІыпІэр ыубытыгъ.

Арэу щыт нахь мышІэми, икІыгьэ илъэсым фэдэ шІыкІэм игъэфедэн процент 49,6-кІэ къеохыгъ, 2014-рэм егъэпшагъэмэ. Зэрэкъэралыгъоу мы Іофым изытет джащ фэд.

Автомобильхэр къыдэзгъэкІыхэрэм зэральытэрэмкІэ, ма--ы медехиферии дехениш гъэ къызэрэщыкІэщтыр пшІэнэу щытыгъ. Компаниеу «Юг-Авто Центр Майкоп» зыфиlорэм икредит отдел ипащэу Людмила Морозовам къызэриlyагъэмкіэ, илъэс заулэкіэ узэкіэ-Іэбэжьмэ, чіыфэкіэ автомобиль щэфыным имэхьанэ бэдзэрым лъэшэу къыщыдэкloeгъагъ. Джырэ уахътэ ар къызэреlыхыгъэм ушъхьагьоу фэхъугъэр автомобильхэм ауасэ лъэшэу къызэрэхэхъуагъэр ыкІи цІыфхэм къаІэкІэхьэрэ мылъкур нахь макІэ зэрэхъугъэр ары.

Мы еплъыкІэр къагъэшъыпкъэжьы банкым иІофышІэхэми. Автокредит зыштэхэрэм япчъагъэ лъэшэу къыкІичыгъ, шІэхэуи зыпкъ иуцожьынэу гугъэхэрэп.

ІЭШЪЫНЭ Сусан.

КІ эух дэй афэхъу

Автомобилыр псынкІащэу зэрэзэрафэрэм епхыгъэ хэукъоныгъэ 935-рэ блэкІыгьэ тхьамафэм Къэралыгъо автоинспекцием икъулыкъушІэхэм Адыгэ Республикэм игьогухэм къащыхагьэщыгь.

Ащ фэдэ хъугъэ-шІагъэхэр анахьыбэу зыщагьэунэфыгьэхэр Теуцожь районыр, къалэу Мыекъуапэ ыкІи Адыгэкъал.

Полицием икъулыкъушІэхэм зэрэхагъэунэфыкІырэмкІэ, машинэр псынкlащэу зезыфэхэрэм тазыр инхэр зэрарагъэтыхэрэм имызакъоу, автомобилыр зэрафэнымкІэ фитыныгъэ къязытырэ правэхэри alaxых. Ащ нэмыкІэу, машинэр псынкlащэу зэрэзэрафэрэм къыхэкІыкІэ, хъугьэ-шІагьэу гьогухэм къатехъухьэхэрэм янахьыбэм кІэух дэй афэхъу.

2016-рэ илъэсым иапэрэ мэзитюу блэквыгъэм Адыгэ Республикэм игьогухэм хъугьэ-шІэгьэ 69-рэ къатехъухьагъ. Ахэм нэбгырэ 11 ахэкІодагъ, 77-мэ шъобжхэр атещагьэхэ хъугьэ.

2015-рэ илъэсым Адыгэ Республикэм игъогухэм хъугъэ-шІэгьэ 516-рэ къатехъухьагь, ахэм нэбгыри 131-рэ ахэкІодагь, нэбгырэ 600-мэ шъобжхэр атещагьэхэ хъугьэ. Авариехэм янахьыбэм лъапсэ афэхъугъэр гьогурыкІоным ишапхъэхэр зэраукъохэрэр, ячэзыу къэмысыгъэу зэхэкІыпІэ гъогухэм водительхэр зэратехьэхэрэр, псынкlа-

щэу машинэр зэрафэзэ ягъогу дэчъэхыхэшъ, апэ къикІырэ автомобилым игъогу зэрэтелъадэхэрэр, ешъуагъэу рулым зэрэlусхэр, нэмыкlхэри ары. ГъогурыкІоныр щынэгъончъэнымкІэ Къэралыгъо автоинспекцием и ГъэІорышІапІэу Адыгеим щыІэм зэригъэунэфыгъэмкіэ, гъогухэм хъугъэ-шіагъэхэр нахьыбэу къазыщыхъурэр шэмбэтым ыкІи пчыхьэм сыхьатыр 20-м къыщегъэжьагъэу 21-м нэс.

2015-рэ илъэсым водитель мини 2,4-мэ яправэхэр alaxыгъэх, нэбгырэ 963-мэ административнэ хьапс атыралъхьагь. Автотранспортыр ешъуагъэу зезыфэрэ водительхэу пшъэдэкІыжь зэрагьэхыгьэхэр ятІонэрэу къызэрагьэуцугьэхэм фэгъэхьыгъэу нэбгыри 170-мэ уголовнэ пшъэдэкІыжь атыралъхьагъ.

КІАРЭ Фатим.

НыбжьыкІэхэр зэрепхых

Урысые движениеу «ТекІоныгъэм иволонтерхэр» зыфиІорэм ишъолъыр штаб изэхэсыгъо мы мафэхэм Мыекъуапэ щыкІуагъ.

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ Іофтхьабзэм кІэщакІо фэхъугъ. Зэхэсыгьом хэлэжьагъэх республикэм ирайонхэм ыкІи икъалэхэм къарыкІыгьэ координаторхэу ныбжыыкіэхэм Іоф адэзышіэхэрэр.

Шъолъыр отделым икоординатэр шъхьаІэу Хъурэнэ Русетэ непэ штабым Іофэу ыгъэцакІэрэм, илъэсыкІэм пшъэрылъэу зыфигъэуцужьыхэрэм къатегущы агъ, ахэр зыфэгъэхьыгъэщтхэм къэзэрэугьоигъэхэр щигьэгьозагьэх.

Хэгъэгу зэошхом иветеранхэм адэјэпыјэгъэныр, социаль-

ВОЛОНТЁРЫ

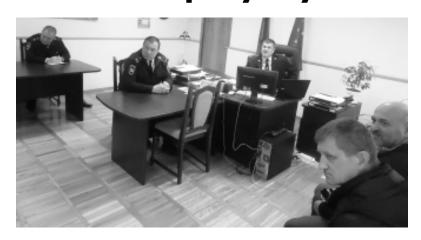
тарихъыр ягъэшІэгъэныр арых пшъэрылъ шъхьаІэу штабым хэтхэм зыфагъэуцужьырэр. Урысыем ишъолъыр 85-мэ «ТекІоныгъэм иволонтерхэр» зыфиlорэм ирегиональнэ штабхэр ащызэхащагъэх. Ахэм волонтер 145 000-рэ ахэт. Шъолъыр пэпчъ Іофтхьабзэу зэхишагъэхэм афэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр ыкІи техыгъэхэр дунэе хъытыоу «В контакте» зыфи-Іорэм къырагъэхьажьых, ахэм хэти еплъын амал иІ.

ЖЭЛДЭШЭ Рузан. Сурэтыр Іэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

Урыс театрэу Адыгэ Республикэм итым иІофышІэхэм лъэшэу гухэкі ащыхъугъ ціыф шіагъоу, актер іэпэіасэу, Адыгэ Республикэмрэ Къалмыкъымрэ язаслуженнэ артистэу Ацумыжъ Тембот игъонэмыс зэрэхъугъэр ыкІи щымы-Іэжьым иунагьо, иІахьылхэм, Льэпкъ театрэм иІофышІэхэм афэтхьаусыхэх.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу И. Шъ. Цэим медтвэт уогхыша ејхеут уешегл дехејшнафоји мытыш ејхејшн ибухгалтер шъхьа ју Симболэт Мирэ Хъанджэрые ыпхъум фэтхьаусыхэх ятэ идунай зэрихъожьыгъэм фэшІ.

Уцогъу 13-рэ шапхъэхэр аукъуагъэх

Тигъэзет къыхиутыгъагъ профилактикэ Іофтхьабзэу «Маршрутка» зыфиІорэр гъэтхапэм и 14 — 20-м Адыгеим зэрэщызэхащагъэр. Ащ кІзухэу фэхъугъэхэм джы нэІуасэ шъуафэтшІы тшІоигъу.

Пшъэрылъ шъхьаІэу Іофтхьабзэм иІагьэр цІыфхэр зезыщэрэ автомобильхэм яводительхэм гъогурыкІоным ишапхъэхэр зэраукъохэрэр къыхэгъэщыгъэнхэр, мы фэlo-фашlэр агъэцакІэ зыхъукІэ, гъогурыкІоныр щынэгъончъэныр ыкІи

лъытэныгъэ зэфашІызэ зекІонхэр ары.

Хъугъэ-шІагъэу къыхагъэщыгъэ пэпчъ игъэкІотыгъэу зэхэзыфыгъэхэм ахэтыгъэх Къэралыгъо автоинспекцием, муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» зыфиlорэм. къэбарлъыгъэlэс амалхэм ялІы-

АР-м и Къэралыгъо автоинспекцие иотделэу Мыекъуапэ щыІэм ипащэу Виталий Загайко зэрилъытэрэмкІэ, водителым тыралъхьэрэ тазырыр сыдэу щытми ытыжьыщт, ау ащ зэдэгущы Іэгъоу инспекторхэм, нэмыкі зэлъашіэрэ Іофышіэхэми дашІыщтым тапэкІэ фэдэ хэукъоныгъэхэр ымышІынхэмкіэ ишіуагьэ къэкіощт.

Профилактикэ Іофтхьабзэр окіофэ, гъогурыкіоным ишапхъэхэр уцогъу 13-рэ аукъуагъэу агъэунэфыгъ. НахьыбэрэмкІэ ахэр зыфэгъэхьыгъэхэр водительхэр псынкізу зэрэзекіохэрэр, гъогу зэхэкіыпіэхэм ыкІи лъэсрыкІо зэпырыкІыпІэхэм тэрэзэу зэратемыхьэхэрэр, амыгызүнэфыгы чыпізхэм къызэращыуцухэрэр арых.

Адыгабзэр чынтіэ, къинэп, ымакъэ іужъуіоми, сыд фэдиз уныбжьыми зэбгъэшІэн плъэкІыщт. Ау гущыіэ-іокіэ минхэр типхъонтэжъмэ адэкіодэжьыгъэх. Ижъырэ адыгэ гущыіакіэр зыгъэфедэжьэу къэнэжьыгъэр зырыз, тишіэныгъэлэжьхэу бзэм хэшіыкіышхо фызиіэхэр е жъы хъугъэх, е щыіэжьхэп.

Tul адыгабзэ зи фэмыежьэу

Тиныбжьык регентины тиныбжьык детентины детент рэмкІэ бзэм ыгъэгумэкІыжьхэрэп. Мылъкур зэрэзэрагъотылІэщтыр, щыІэныгъэм амалышІухэр яІэхэу зэрэхэтыщтхэр — джары япшъэрылъыр. Ар дэеп, ащ пае ахэр згъэмысэхэрэп. Ау ащ дакІоу узщыщ лъэпкъым ыбзэ пјулъыным, урыгущыІэшъуным, уреджэшъуным уфэгъэсагъэмэ шІагъо! ШІагъоба урысыбзэр, инджылызыбзэр, нэмыкІыбзэхэр пІулъыхэмэ! ШІагьо! Ау, сыда узыщыщ лъэпкъым ыбзэкІэ угущыІэныр емыкІум нэсыжьэу тильэпкъкІэ зыкІэхъугьэр? Сэ сызэрегупшысэрэмкІэ бзэм Іоф зэримышІэрэр ары зэкІэмэ яапшъэрэ ушъхьагъур. Адыгабзэ умышІэрэми уюристыни, уархитекторыни, усатыушІэни, умэкъумэщышІэни плъэкІыщт, нэмык сэнэхьатыбэми уарылэжьэшъущт. ІофшІэн хэхыгъэ уиІэу, уигухэлъхэр къыбдэхъухэу ущыІэным фэшІ узэрыс

къэралыгъом ыбзэ — урысыбзэр пшІэ къодыемэ екъу. КъулыкъушІэ компание ин горэм ущылэжьэщтмэ, ІэкІыб къэралыгъохэм уагъакІошъуным пае, дунаим щагъэфедэрэ бзэхэм ащыщхэр зэбгъашІэмэ ишІуагъэ къыокІыщт.

Адэ адыгабзэр? Адыгабзэр зыщыбгъэлэжьэн плъэкІыщт Іофшіапіэхэр тиреспубликэ иіэх. Ахэм ащыщых Адыгэ телевидениер, радиор, лъэпкъ театрэр, республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» ыкІи адыгабзэкІэ езыгъэджэрэ кlэлэегъаджэхэр зышылэжьэхэрэ еджапІэхэр. Бэп ащ фэдизэу зигугъу къэпшІышъущтыр. Ау ахэри зэрэтиІэр тинасып. Джа тІэкІоу къытфэнагъэр къэтымыухъумэ хъущтэп. Гушъхьэбайныгъэу илъэс пчъагъэхэм лъэпкъым зэlуигьэкlагьэхэмрэ ыгьэпсыгьэхэмрэ къэгьэнэжыльэныр ыки ахэгъэхъогъэныр апшъэрэ Іофхэм ащыщэу сэлъытэ. Непэ

зигугъу къэсшІыгъэ ІофшІапІэхэр адыгабзэр дэгъоу ышІэу, хэукъоныгъэ химышІыхьэу тхэшъоу, еджэшъоу лэжьэн зылъэкІыщт ныбжьыкІэхэм ащэкІэх. Ахэр шымы уехехыштэп. Ау мэкІэ дэдэх. Адыгэ Республикэм адыгабзэм мэхьанэу щыриІэр къыщегъэІэтыгъэным пае адыгабзэкІэ Іоф зышІэхэрэр зыгорэм кіэбгьэгушіухэмэ ишіуагъэ къэкІощт. Бэрэ лэжьэщт лъэпкъ программэ республикэм иІэу, адыгабзэр зыгъэфедэзэ Іоф зышІэрэмэ Іэпы-Іэгъу аратымэ, тиныдэлъфыбзэ имэхьанэ нэмыкІ шъыпкъэ хъущтыгъэ. Тисабыймэ адыгабзэр аlулъэу къэтэджынхэм тыщэгугъымэ, кІэлэцІыкІу Іыгъыпіэмэ зэкіэмэ адыгэ купхэр яІэхэу, адыгабзэкІэ адэгущыІэхэу, агъэджэгухэу щытынхэ фае. Адыгэ Хасэм зэ а Іофыгьор къырихьыжьэгьагь, ар лъагъэкІуатэмэ, шІэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэкІэ Министерствэр ыуж итмэ шІуагъэ къыпыкІыщт.

Тиреспубликэ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» пштэмэ, кІэгьэтхэныр ары къытэхьылъэкІырэр. ЗымкІэ почтэу тыздэлажьэрэм уасэр къыІэтыгь, игьоуи гъэзетыр ціыфхэм аіэкіигьахьэрэп, адрэмкІэ еджэшъурэмэ яп-

чъагъэ хэпшіыкізу къыщыкіагъ. Ау щытми, тэри тфэшІэщтыр тэшІэ, тиІэшъхьэтетхэри ащкІэ ІэпыІэгъу къытфэхъух. ГъэрекІо тиражыр минищрэ шъитІурэ шъэныкъорэ хъущтыгъэмэ, мыгьэ ар минитфым шъхьадэкІыгь. Ар зишІушІагъэхэр АР-м и Лышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан, Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат, тикомитет ипащэу Шъхьэлэхъо Аскэр ыкІи лъэпкъым фэгумэкІрэ адыгэ кІалэхэу зэшlокі зиіэхэр. Ахэмэ тафэраз. Мы кІэгьэтхэгьу уахътэр мэкІофэ КъумпІыл Мурат пчъагъэрэ район администрациехэм япащэхэм зафигъэзагъ, ежь ышъхьэкІэ адэгущыlагь ыкlи «Адыгэ макъэр» зыІэкІахьэрэ цІыфхэр нахьыбэ мыхъоу уцугъэп. Тхьаегъэпсэушхо ащ етэІо. Титираж къызэрэхэхъуагъэр дэгъу, ау тэ къыдгурэю арэущтэу ренэу зэрэщымытыщтыр, къыкІэ-Іэшъхьэтетхэр мы Іофым къызыхэмылажьэхэкІэ джыри къиныгьо чіыпіэ тызэриуцожьыщтыр.

Мыщ дэжьым кІэлэегъэджэ ІофшІэным иветеранэу, къуаджэу Блащэпсынэ щыщэу КІэмэщ Жаннэ къытфигъэхьыгьэ тхыгьэу бэмыш эу тигьэзет къыхэтыутыгъэм щыщ пычыгъо шъугу къэзгъэкІыжьын: «Адыгэ макъэм» икІэтхэн игъо къызыскіэ, гъэзет закъоу тиіэр зэфамышІыжьыным пае, льэІурэ укіытагьорэкіэ, егьэзыгьэ Іофкіэ цІыфхэм янахьыбэр кІагъатхэ. Арэущтэу зыкІэхъурэми зы ушъхьагъу иІ: гъэзетхэр игъоми икъоуи унагъохэм къафахьы-

рэп. Почтэм июфышіэхэм узякІуалІэкІэ, почтальонхэм ялэжьапкіэ зэрэмакіэм тыральхьэ гьэзетхэр тэрэзэу къызкІамыхырэр. Ащи шъыпкъагъэ горэ хэльынкіи мэхъу, — къет-хы Кіэмэщ Жаннэ. — Тэ тичылэ пштэмэ унэгьо 900 фэдиз дэс, зы почтальон ставкэ нахь а пчъагъэм тефэрэп. Арэущтэу мыхъуным пае, адыгабзэм мэхьанэу иІэм сыд Іоф дэпшІэн фаеу сэлъытэ. Бзэр зищык агъэр ш І эныгъэлэжь, кіэлэегъаджэ, еджэпіэ закъохэр арэп. Бзэр тІумылъыжьы зыхъукІэ, зэрэлъэпкъэу тык Іодыжьышт, лъэпкъышхоу тызхэсым тыхэкІухьажьыщт. Тыбзэ изакъоп, тикультурэ дахи, тишэн-хабзи ащ дэкІодыщтых. Ащ фэдэ къехъулІагъэу хъишъэм хэтых цІыф лъэпкъыбэ». Ащ фэдэ тхыгьэхэр мымакІэу тигъэзет къыщыхэтэутых. Адыгабзэм игумэкІыгьомэ афэгъэхьыгъэ статья пшІы пчъагъэхэр илъэсым къыкlоцІ «Адыгэ макъэм» къехьэх. Ау емыджэхэрэм ар ашІэрэп, фэмыехэм зэхахырэп. КъэпІопэн хъумэ, тиадыгабзэ зы нэбгырэ закъо фэмыежьым фэд.

Ары шъхьае, лъэпкъэу тыкъызхэкІыгъэм ыпашъхьэкІэ пшъэдэкІыжь горэ тиІэу, адыгабзэр тІулъэу, тишэн-хабзэхэр къэтыухъумэхэу, нэмыкІ лъэпкъхэу дунаим тетхэм апашъхь нэмыІэми тымыукІытэжьэу тыщыІэн фаеба? Джащыгъум, тиадыгэ лъэпкъ иІэнба неущрэ мафэр? Арэу сшюшы.

ДЭРБЭ Тимур.

Іоф сшІэу зыщэт лъэхъан-

нэкІубгъохэм къащыублагъэу

иунашъохэр, губгьо ІофшІэнхэр,

чэмхэм, къохэм, мэлхэм афэ-

гъэхьыгъэхэр арых арытыгъэ-

хэр. ЦІыфхэм ящыІэкІэ-псэукІэ,

къоджэ щы ак Іэм язытет, щы-

кІагьэу афэхъухэрэм, нэмыкІ

Іофыгъохэм афэгъэхьыгъэхэр

къэ хъугъэ. ГъэрекІо тиунэкъо-

шэv Нэхэе Рэмэзанэ «Адыгэ

макъэм» къихьэгьэ тхыгьэ гьэ-

шІэгъон горэхэм саригъэджэ-

нэу къысфихьыгъагъ. Ащ сы-

хэплъэнэу зесэгъажьэм, сыпэ-

кІыжьын сымылъэкІэу а сыхьа-

тыпэм къыкоці гъэзетыр сы-

отеішел выкрати вышать.

ныгъэх. Гъэзетыр къыздэгущы-

Іэрэм фэдагъ. Республикэм

икъалэхэм, ирайонхэм, ипсэ-

упІэхэм садищагь, ащыкъэ-

Джы дунаир нэмык шъып-

къарыхьэщтыгъэхэп.

«Адыгэ макъэм» зэкІэмэ уащегьэгьуазэ, сигъатхъэу седжэ

Теуцожь район тхылъ еджапіэр апэу зэхысагъащи, илъэс 34-рэ ащ сырипэщагъ. Тхылъхэм, журналхэм, гъэзетхэм сахэтызэ, ахэр зэзгъафэхэзэ, ціыфхэм шіу язгъэльэгъузэ іоф сшіагъэ. Нэужым пенсием сызэкіом, гъэзетхэм сяджэным ащ фэдэу чэф афысиІэжьыгъэп.

бархэм сащигъэгъозагъ.

НэмыкІ дунэе нэф горэм сыхэхьагъэу Мамхыгъи, ми адыгэ гъэзетым гъэшІэгьон Пщыжъхьабли, Тэуехьабли хъатэ къихьэщтыгъэп. Иапэрэ садэхьагъэу, зыціэ-лъэкъуаціэхэр, зигугъу къыщашІыхэрэм синэІуасэхэу, сиблагъэхэу, си[,] кІалэхэм яныбджэгъухэу ахэтхэм саlуигъэкlагъэу къысщигъэхъугъ. Сиадыгэ лъэпкъ дахэ щыхъурэ-щышІэрэ пстэухэри сапашъхьэ къыригъэуцуагъэх.

> Ащ лъыпытэу сэри 2016-рэ илъэсым «Адыгэ макъэр» къысфэкІонэу сшІыгьэ. Джы непэ гъэзетыр почтэм къырахыфэ сшІуабэ дашІэу сежэ. Къагъэгужъо зыхъукІэ сафытео.

> Гъэзет нэкІубгъохэр зым нахьи адрэр нахь гъэшІэгьонэу, апэ пшІыщтыр къэшІэгъуаеу къэбар зэфэшъхьафхэмкІэ баих. Хэгъэгуми, адыгэ шъолъырми, нэмыкІхэми ащыкъэбархэм уащегъэгъуазэ. Корреспондент дэгъухэр щэлажьэх. КъызытегущыІэхэрэр щыІэныгъэм изытет: дэгъоу, дэеу хэтри, Шам тилъэпкъэгъоу исхэр тхьамы

кІагьоу зыхэтхэри, ныбжьыкІэхэм япіункіэ ашіэхэрэри, тыгъуакІохэр къызэрежьагъэхэри, тиреспубликэ УрысыемкІэ чІыпІэу ыубытырэри, спорт Іофыгъохэри, дунэе нэфым техъухьэрэри тагъашІэ, лъэшэу тагъэразэ. Зи блэсымыгъэкІэу къихьагъэхэм сяджэ. Анахь шъхьа!эхэм ак!эсэгъэтхъы, зэгъэфагъэу адыгэ гъэзетыр систолышъхьэ телъ. ТІо-щэ сыджыжьхэри ахэт.

Журналистхэм сшІэрэ ахэтэп. Ау къатхыхэрэмкІэ «синэlyaсэх», сикlасэх. Жакlэмыкъо Аминэт псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэхьыгъэу къытхыхэрэм сигуапэу сяджэ. Мамырыкъо Нуриет жэбзэ бай дахэ Іулъ. ЩэшІэ Казбек фэгъэхьыгьэу къытхыгъэхэр блэстІупщыгъэхэп. Сянэу Хьалилэ Хьалимэт Къэзэныкъуае щыщыгъ, дэгьоу дэщтыгьэ. Казбек янэятэхэм ягъусэгъугъ. Піатіыкъо Анетэ зынэмысырэ щыІэп. Ащ нахыыбэмкІэ игъус Гъонэжыкъо Сэтэнае. Къатхырэмэ сагъатхъэ. Тхьаркъохъо Адами, Хъут

Нэфсэти, Шъаукъо Аслъангуащи, Сихъу Гощнагъуи, Іэшъынэ Сусани, КІарэ Фатими куоу гупшысэхэзэ матхэх.

Лъэшэу сигуапэ лъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» уеджэнкІэ гъэшІэгъон дэдэ зэрэхъугъэр. Тиунэ ащ нэмык гъэзетхэри къехьэх, ау «Адыгэ макъэр» зыфэзгъэдэн къахэкІырэп. Ар адыгэ унагъоу, зышъхьэ, зилъэпкъ уасэ фэзышІыжьырэм иунэ ихьан фаеу сэльытэ.

Журналистхэм ацІэ къызесэ-Іом ЕмтІылъ Нурбый сщыгъупшагъэп. Ащ бэдэдэ къызэритхырэр зэкіэми ашіэ. Лъэшэу сызэрэфэразэр тиартистхэм, анахьэу сикlалэм фэдэу слъы--естеф емидеР есшифеН едет хьыгъэ тхыгъэхэр къызэригъэхьазырхэрэр ары.

Сэ Нэфышъэ Чэримэ концерт Мыекъуапэ е Краснодар къыщиты зыхъукІэ зясэгъащэ, сеплъы. Илъэс пчъагъэ хъугъэ аущтэу зыщытыр. Ары пэпчъ тызэlокіэ, тызэдэгущыіэ, тикъэбархэр зэфэтэlуатэх, сурэтхэри зытырятэгьэхых. СикІалэм фэдэу сыщэгушІукІы. Иунагъо иціыкіуи, иини сыщашіэ, ишъхьэгъусэ цІыкІоу Лиани телефонкіэ къысфытеоу къыхэкіы.

Джы бэмышІэу «Адыгэ макъэм» мэкъэгьэlу къихьагь гьэтхапэм и 25-м Нэфышъэ Чэримэ Мыекъуапэ концерт къызэрэщитыщтыр. Ащ сыкІонэу зызгъэхьазырызэ, зы мафэ горэм сителефон къысфытеуа-

«Нуриет, Нэфышъ Чэримэ сыдэлажьэ. Пшъэрылъ къысфишІыгъ, иятІонэрэ нэу уилъытэзэ, концертэу Мыекъуапэ къыщитыщтым узэрэригъэблагъэрэр къыосІонэу. Билет умыщэф, укъызэрэрагъэблэгъагъэр къэзыушыхьатрэ тхылъыр кассэм къыщыуатыжьыщт», къысијуагъ кјалэм.

Ар згъэшІагьозэ, гъэтхапэм и 12-м ежь Чэримэ къысфытео:

«... Нуриет, Москва сыщыІ, неущ сыкъэкІожьыщт. Мыекъуапэ къыщыстыщт концертым укъэкІонэу сыфай, си-ІофшІэгъу къыфэзгъэпытагъ къыпфытеонзу, егъзблэгъз тхылъыр кассирым зэриІыгъыр къыуиІонэу. КъясІуагъэр зэрагъэцэкІагъэр зэзгъэшІэнэу сыфай. ОркІэ Краснодар укъэкІоныр нахь блэгьагь, ау мы илъэсым ащ концерт къыщыстынэу планым хэтэпышъ, тызэіумыкіэу бащэ тешіэщт. Арышъ, Мыекъуапэ чыжьаюми, укъакіомэ сигопэщт. Кіэлэціыкіухэр къыздэсщэнхэкіэ джыри ціыкіух, ау сишъхьэгъусэ сигъусэу сыкъэкІон сэІо...»

Бэщыр сіыгъэу сыкъэкіоныр къызэресымыгъэкlурэр зесэlом ащ зи емыкlу хэмылъэу ылъы-

— Ар Тхьэ Іоф. Плъэ утетэу, узекІон плъэкІэу, угу псэумэ ары шъхьаІэр, — къыси-Ivaгъ аш.

СыгукІэ сыфаеу, сыфэчэфэу Нэфышъэ Чэримэ иконцерт сеплъынэу сыкlощт, сикlалэм фэдэу слъытэрэ, сызыщыгушІукІырэ, сызэрэгушхорэ артистым сыкъыlукlэщт, тыкъызэдэгу-

НЭХЭЕ Нуриет.

Пэнэжьыкъуай.

♦ ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Мэлылъфэгъум и 1-м пенсиехэм къахэхъощт

Федеральнэ законэу «Уры- мерэу 166-ФЗ зытетэу 2001- сие сомэ 294-кlэ нахьыбэ мэсые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ актхэм яположение зырызхэм акіуачіэ къэгъэуцугъэным, Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ акт заулэхэм зэхъокІыныгъэхэр афэшІыгъэнхэм, страховой пенсиер, ащ зэмыхъокізу гъэпсыгъэ тынэу игъусэр ыкІи социальнэ пенсиехэр Іоф зэрашІэрэм е зэрамышІэрэм емылъытыгьэу нахьыбэ шІыгъэнхэм ехьылІагъ» зыфијоу номерэу 385-рэ зытетэу 2015-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 29-м къыдэкІыгъэм ия 4-рэ статья зэригъэнафэрэм тетэу Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием икъэралыгъо пенсие обеспечение ехьылІагъ» зыфиІоу но-

рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 15-м аштагъэм ия 18-рэ статья ыгъэнафэхэрэм япенсиехэр коэффициентэу 1,04-м тетэу 2016-рэ илъэсым имэлылъфэгъу и 1-м индексацие ашІых.

2016-рэ илъэсым имэзае и 1-м ехъулізу зэрэщытыгъэмкіэ, ПФР-м и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм ичІыпІэ къулыкъухэм яучетхэм пенсие зэратыхэу ахэтхэр нэбгырэ 12949-рэ мэхъух, ахэм ащыщхэу къэралыгъо пенсие обеспечением тегъэпсыкІыгъэу ар зыІэкІахьэрэр нэбгырэ 9620рэ (проценти 7,7-рэ) мэхъух.

Проценти 4-у индексацие зэрашІырэм ишІуагъэкІэ, республикэм игурыт социальнэ пенхъу ыкІи сомэ 7644,9-м лъэ-Іэсы.

Шъугу къэтэгъэкІыжьы социальнэ пенсиехэр къэралыгъо пенсие обеспечением тегъэпсыкІыгъэ пенсие лъэпкъхэм зэращыщхэр ыкІи Федеральнэ законэу номерэу 166-ФЗ зытетэу 2001-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 15-м къыдэкІыгъэм елъытыгъэу Іоф зышІэн зылъэкІыщт гражданхэм зэрафагъэ-

А шІыкІэм тетэу социальнэ пенсиехэр, джащ фэдэу къэралыгъо пенсием ыкІи хэгъэхъожь материальнэ обеспечением атегьэпсыкІыгьэу аратыхэу социальнэ пенсиер зыфэдизым елъытыгъэу къалъытэрэр 2016-рэ илъэсым имэлылъфэгъу и 1-м проценти 4-кІэ нахьыбэ ашІых. Зигугъу къэтшІыхэрэр жъы зэрэхъугъэхэм ыкІи сэкъатныгъэ зэряІэм тегъэпсык Іыгъэу пенсие зэратыхэрэр (ахэм ахэхьэх яцlыкlугъом къыщыублагъэу сэкъатныгъэ зиlэхэр, кlэлэцlыкly-сэкъатхэр), шъхьагъырыт зэрямыІэжьым фэшІ пенсие зыфагьэуцугьэхэу стаж зимыlэхэр ыкІи пенсиер зыфэдизыщтыр социальнэ пенсием ипроцент тегъэпсыкІыгъэу къызыфалъытэхэрэр ары. Ахэм ащыщых дзэ къулыкъушІэхэр ыкІи ахэм яунагъохэм ащыщхэр; радиационнэ ыкІи техногеннэ тхьамык агъохэм зэрар къызыфахьыгъэхэр; дзэм шъобж зэрэ--нэп еденоІтк Ішеф местыххх сие зыфагьэуцугьэхэр, Хэгьэгу зэошхом хэлэжьагъэхэу, «Къадзыхьэгъэ Ленинград щыпсэущтыгъ» зыфиlорэ тамыгъэр зыфагъэшъошагъэхэу сэкъатныгъэ зиІэ хъугъэхэр, зэрэдащыгъэхэм тетэу къулыкъур ахьызэ, заом хэкІодэгъэ дзэ къулыкъушІэхэм яшъхьэгъусэхэр ыкІи дзэ къулыкъушІэхэу заом хэкІодагъэхэм (зидунай зыхъожьыгъэхэм) ятэ-янэхэр.

Социальнэ пенсиехэр индексацие зашіыхэкіэ, Федеральнэ къэралыгьо гражданскэ къулыкъушІэхэм япенсиехэр Федеральнэ законэу номерэу 166-ФЗ зытетэу 2001-рэ илъэсым итыгъэгъазэ и 15-м къыдэкІыгъэм ия 25-рэ статья зэригъэнафэрэм тетэу индексацие ашІыхэрэп, ахэр индексацие зашіыхэрэр а законым ия 14-рэ ыкІи ия 21-рэ статьяхэм зэрагьэнафэрэм тетэу, Урысые Федерацием и Правительствэ иунашъокІэ Федеральнэ къэралыгъо гражданскэ къулыкъушІэхэм ахъщэу аратырэм зыхагъахъокІэ ары.

БРАУКЪУ Марин. Пенсиехэмкіэ фондым и Къутамэу АР-м щыІэм пенсиехэр афэгъэуцугъэнхэмкіэ ыкіи къафэлъытэжьыгъэнхэмкіэ отделым ипащ.

Хьэ гъорык охэр тыдэ къикіыхэра?

Мыекъуапэ иурамхэм къащызычьыхьэрэ хьэ гъорыкІохэм япчъагъэ гъатхэр къызысыгъэм къыщегьэжьагьэу хэхьуагь. Жьы къабзэ къащэнэу, чІыопсым идэхагъэ хэплъэнхэу цІыфхэр щагум нахь къикІыхэ хъугъэ, ау хьэ гъорыкІохэм аблэкІынхэкІэ мэщынэх, ахэм зызэрашІыщтыр къэшІэгъуае.

Мы Іофыгьор дэгьэзыжьыгъэным пае, гумэкІыгъоу хьэ гъорык юзы къызыдахьырэр къыдалъытэзэ, ахэр щаІыгъынхэу 2012-рэ илъэсым Мыекъуапэ чІыпІэ къыщызэІуахыгъагъ. Ар зипшъэрылъэу агъэнэфагъэр шэкІон Іофхэм апылъ хъызмэтшlапlэу «Элота» зыфигорэр ары. Іыгъыпіэр зэкІэмкІи хьэ 50-мэ ательытагь. Бюджет ахъщэу къатІупщыгъэмкІэ хьэхэр зыщаІыгъыщтхэр зэтырагъэпсыхьагъэх, ищыкІэгьэ Іэмэ-псымэхэр зэрагьэгъотыгъэх. Ахэр зыдэсыщтхэр, автомашинэу ащ зэрэращэліэщтхэр, арагъэшхыщтыр, зэ--ымен илы дехру ехтресе при намыкІэу ящыкІэгъэщтхэр къызІэкІагъэхьагъэх.

Закъыфэзгъэзагъэхэм къа-иІофышІэхэр екІуалІэхэзэ, псэушъхьэхэм яягъэ емыкІэу зыгъэчъыещтхэ уц ахалъхьэзэ къаубытых, ветеринархэм ахэр ауплъэкіух, ищыкіагъэмэ яіазэх, прививкэхэр ахалъхьэх. Охътэ гъэнэфагъэм къыкlоцІ хьэхэр приютым щаІыгъых, нэужым атІупщыжьых.

Шъыпкъэ, блэкІыгъэ илъэс--оіхіндовт евх емевлытывального мех хэм япчъагъэ нахь макІэ хъугъэ, ау чІыпІэ зэфэшъхьафхэм купэу зэхэтхэу уапэ джыри къащефэх, ахэм уащымыщынэн плъэкІырэп. Гурыт еджапіэхэми, кіэлэціыкіу іыгъыпіэхэми ахэр адэолъагъох, зыныбжь имыкъугъэхэм атебанэхэүи къыхэкІы.

Мы упчІэм ехьылІагьэу мызэу, мытюу тигъэзет къыхиутыгъ. Хьэ гъорыкІохэр зыща-Іыгъыщт пунктыр Мыекъуапэ зыщагъэпсыгъэм къыщегъэжьагьэу гумэкІыгьор зэрифэшъуашэу дэгьэзыжьыгьэ хъуным зэкІэри щыгугъыгъ, ау къызэрэчІэкІыгъэмкІэ икъу фэдизэу зэшІохыгъэ хъугъэп.

Адыгэ Республикэм ветеринариемкіэ и ГъэІорышіапіэ ипащэу ХъокІон Аминэ къызэрэтиlуагъэмкlэ, «Элотэр» къызэрэзэlуахыгьэм ишlуагьэ къэкІо, ау а чІыпІэм изакъоу хьэ гъорыкохэр пыгъынхэ плъэкІыщтхэп. НэмыкІ псэупІэхэр хэгъэкІи, Мыекъуапэ къыщекіокіырэ хьэхэмкіи ар макіэ.

— Хьэ гъорыкІохэм зэрарэу къахьырэр бэ, кІэлэцІыкІухэр зыщыджэгурэ площадкэхэм ахэр адэлъых, зэраушІоирэм имызакъоу, уз зэфэшъхьафхэр къапыкІынхэ алъэкІыщт, — къытфеІуатэ ХьокІон

Хьэр къызэцэкъэгъэ цІыфым «бешенство» зыфиlорэ узыр къыубытын ылъэкІыщт, ащ къыхэкІыкІэ идунай ыхъожьынымкІэ щынагьо щыІ. Стафилококк, стрептококк, клебсиелла, гемофилус, энтеробактер, нейссерия зыфијорэ узхэри хьэм къыпыпхынхэ плъэкІыщт.

- Мы гумэкІыгьор зэкІэми тызэгъусэу дэдгъэзыжьын фае. Ежь хьэхэр прививкэ зэрэтшІыхэрэм имызакъоу, бешенствэ ямыІэным пае чІыпІэ зэфэшъхьафхэм, анахьэу мэзхэм ягъунэгъоу, хэушъхьэфыкІыгъэ вакцинэр ахэтэтакъо, сыда пІомэ мэзхэм ахэс псэушъхьэхэм узхэр хьэхэм къапахын алъэкІыщт, нэужым цІыфым ар пыхьанкІэ щынагьо, — къытфе-Іуатэ тигущыІэгъу.

Адыгэ Республикэм ветеринариемкІэ и ГъэІорышІапІэрэ питомникэу къызэlуахыгъэмрэ зэгъусэхэу Іоф зэдашіэ. ФэіофэшІэ зэфэшъхьафхэр зэшІуахых. АщкІэ ящыкІагъэр зэкІэ яІ. Хьэу къаубытыгъэхэм узэу яІэхэр къахагъэщых, бешенствэр, мыхъужьын уз зыпылъхэр агъэкІодых, адрэхэм яІазэх. Джащ фэдэу хьэ гъорыкохэм щырхэр къакІэмыхъонхэу (стерилизацие) ашІых.

ЦІыфхэм ящынэгъончъагъэ къыдалъытэзэ, хьэхэр къэубытыгъэн фаеу унашъо ашІыгъ. Ахэм атемыбэнэнхэм, шъобж зэфэшъхьафхэр хамыхынхэм пае ишыкІагьэр агьэцакІэ. Хьэ гьорык охэр къызэраубытырэм бырсырхэр къыпыкІыхэуи къыхэкІы. Ушъхьагъу ямыІэу хьэхэр аукlыхэу Интернетым къырагъахьэ, ау ар аушэтыгъэу зыми къыщагъэлъэгъон алъэ-

- Ышхыщтыр зымыгъотырэ хьэм ышІэщтыр къэшІэгъуае. СыдигьокІи хьэр цІыфым иныбджэгьоу alo. Ау ар зыщыгьупшэхэрэр мымакІэу щыІэх, ямыщыкІэгьэжьэу алъытэшъ гьогум къытырадзэжьых, хьэ гъорыкІохэм япчъагъэ хагъахъо. . Хьэхэр зыІыгъхэм яфитыныгъэхэмрэ пшъэрылъэу яІэхэмрэ къызыщи орэ хэбзэгъэуцугъэ гъэнэфагъэ щыІагъэмэ гумэкІыгъом идэгъэзыжьын нахь ІэшІэхы хъущтыгъэ. Европейскэ къэралыгъохэм питомникхэр ащашых, гъогум тет псэушъхьэхэм алъыплъэщт волонтерхэр

къагъотых, хьэхэр щагум къызэрипшыштми шэпхъэ гьэнэфагъэхэр палъхьагъэх, щырхэр къакІэмыхъонхэу (стерилизовать) ашіых. Мы шіыкіэхэм ащыщхэр тэри, щысэтехыпІэ тшІызэ, Адыгеим щэтэгъэфедэх. ЫпэкІэ псэушъхьэр зиер къэпшІэным пае биркэхэр апытлъхьэщтыгъэх, ау ар къызыпызкіэ зи хэпшіыхьажьын плъэкІыщтыгъэп. Джы чипхэр ахэтэгьэуцох. Ащ ишІуагьэкІэ псэушъхьэр зиер къэпшІэн плъэкІыщт. Хьэм чип хэмылъэу, хэушъхьэфыкІыгъэ паспорт пымыльэу Европэм самолетым, мэшІокум рагьэтІысхьэрэп. Непэ республикэмкІэ шІоигъоныгъэ зиlэхэр ары ныlэп зихьэ чип хэзгъэуцорэр. Европейскэ шыкым тэри тытехьэу, шюк имыІ эу хьэхэм вакцинэ, чипхэр ахатлъхьэщтыгъэмэ ащ шІуагъэу къыпыкІырэр нэрылъэгъу хъущтыгъэ, — къеlуатэ Аминэ.

Зыми имыехэу, зышхын зымыгъотхэу гъогум тет хьэхэм апае шІушІэ организациехэр республикэм щызэхащэнхэу рэгущыІэх. Хьэ гъорыкІохэр тыдэ къикІыхэра? Непэ хьэу урамхэм атетхэм янахьыбэр унагъохэм ащаІыгъыгъэх. Зязэщыхэкіэ, гьогум къытырагьэзыхьажьых, ашхыщтым лъыхъухэу урамхэм атетых, цІыфхэр щынагъо хэфэх. Шъхьадж ипсэушъхьэ фэсакъэу лъыплъэмэ, гумэкІыгъом идэгъэзыжьыни нахь ІэшІэх хъущт.

ПІАТІЫКЪО Анет.

Литературнэ урок =

Адыгэ тхыбзэмрэ адыгабзэмрэ я Мафэкіэ Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр республикэм зэфэдэкіэ щызэхащэх, щырагъэкіокіых. Адыгэ кіэлэегъэджэ колледжэу Андырхъое Хъусен ыціэкіэ щытри ахэм зэрилъэкізу ахэлажьэ.

ыкІи лъэпкъ шэн-хабзэхэм игъорыгъоу афегъэнэІуасэх, шІыкІэ-амал зэфэшъхьафхэу еджакІохэм ягулъытэ-гупшысэхэр къэзгъэущыхэрэм алъыхъуныр, ахэр къыгъотыныр, уро-

гъашІэ, ащ готэу, адыгабзэм Пэнэшъу Марьянэ. Лъэпсэшхо зиІэ ижъырэ лъэпкъэу адыгэм тхакІэ ыкІи еджакІэ иІэ зэрэхъугъэм, лъэпкъымкІэ ныдэлъфыбзэм имэхьанэ зэрэиным, джащ фэдэ къабзэу бзэ зэфэшъхьафхэр ашІэу, къагу-

Бзэ хабзэхэм ыкІи лъэпкъым

афагъэнэІуасэх

Мыщ дэжьым гъэзетеджэхэм анаІэ тырязгъадзэмэ сшІоигъу: мы педколледжыр Адыгэ педучилищыр, гъогушхо гъэшіэгъон къэзыкіугъэу, егъэджэн-гъэсэныгъэ пшъэрылъыр пыјухьанчъэу дэгъу дэдэу зыщызэшІуахэу щытыгъ, ащ къычІитІупщыгьэ ныбжьыкІэхэм яхьатыркІэ Адыгеим лъэныкъуабэкІэ щыІэныгъэ лъэбэкъу инхэр ышІыгъэх, зыкъырагъэІэтыгъ. Педучилищыр гъэсэныгъэ-шІэныгъэ куухэр зычІэлъэу ыкІи озгъэгъотэу щытыгъ, коллектив чъэпхъыгъэ есеІи идехеахпуах ещеп иуалед къырыкІуагъ. Сэнэхьатыр, кІэлэегъэджэ сэнэхьатыр, еджакІохэм шІу щарагьэльэгьуным, ашкІэ амал-къулайхэр зэрифэшъуашэу щарагъэгъотыным лъэшэу гъунэ щылъафыщтыгъ, япшъэрылъи дахэу зэшІуахыштыгъ.

Мы аужырэ илъэс 20-м хэпшІыкІэу педучилищыщтыгъэу джы педколледжым иамалхэм къащыкатъ, имэхьани нахь къе-Іыхыгь. КІо сэ мыщ дэжьым зэпыупІэ сэшІы, мы лъэныкъохэм афэгъэзэгъэ министерствэми, нэмыкі къулыкъушіапіэхэу мыхъурэр дагъэзыжьынымкІэ игьо къэсыгьэу сэгугьэ.

Ауми кІэлэегъэджэ колледжым непи гуетыныгъэ ин иегъэджэн-ІофшІэнкІэ, ныбжьыкІэхэм ясэнэхьаткІэ шІэныгъэхэр аlэкlэгъэхьэгъэнхэмкlэ, цІыфыгъэ шэпхъэ тэрэзхэр ахэлъхьэгъэнхэмкІэ зиІэ кІэлэегъаджэхэр, шъыпкъагъэ а зэкІэмкІэ зыхэлъхэр, Іутых. Ахэм ащыщ шІэныгъэлэжьэу, адыгабзэмрэ литературэмрэкІэ кІэлэегъаджэу Пэнэшъу Марьянэ. Марьянэ илъэс пчъагъэ хъугъэу мы колледжым Іоф щешІэ, адыгэ купхэм ащеджэрэ еджакІохэм ямызакьоу, урыс купхэм ащеджэрэ тимылъэпкъэгъухэми адыгэ литературэр урысыбзэкІэ къафеІуатэ, арекыр гъэшІэгъонэу ыгъэпсыныр кІэлэегъаджэм къыдэхъу.

Гъэтхапэм и 17-м кІэлэегъэджэ колледжым ия II-рэ курс щеджэрэ еджакІохэр, якІэлэегъаджи ахэтэу, зэлъашІэрэ адыгэ тхакІоу КІэрэщэ Тембот илитературнэ музей щыІагъэх. Шъэрэ къыуаІоным нахьэу, зэ зэхэпхэу, зэ плъэгъурэр гум нахь зэрэриубытэрэр зышІэрэ кІэлэегъаджэм литературэмкІэ мэфэкІ урокыр ащ щагъэкІоныр игъоу ылъэгъугъ.

Щэч хэлъэп, Іофтхьабзэр шІуагьэ къытэу гьэпсыгьагьэ.

КІэлэегъэджэ сэнэхьатым феджэрэ ныбжьыкІэхэм музей пчъэІум ащ иІофышІэхэр нэгушІо-гуихыгьэхэу щапэгьокІыгьэх. ТхэкІошхом имузей нэфынэзэlугъэкlотыгъэу ахэм къяжэ-

Адыгэ тхыбзэмрэ адыгабзэмрэ я МафэкІэ литературэ урокыр пэублэ гущыІэ кІэкІкІэ къызэlуихыгъ кlэлэегъаджэу

рыюу, зэхафэу щытыным, цыфхэр нахь зэпэблагъэ зэрашІырэм, мамырныгъэр зэрагъэпытэрэм ягугъу къышІыгъ. Адыгабзэм имэфэкікіэ адыгэ тхэкІошхоу, лъэпкъ литературэм илъэпсэгъэуцоу КІэрэщэ Тембот имузей еблэгъэнхэр ыкІи итхыгъэхэм къахэхыгъэ пычыгъо гъэшІэгъон зэфэшъхьафхэм къяджэн мурад зэряІэр къыІуагъ, уасэ ахэм афэшІыгъэнри ищык агъэу ылъытагъ.

Адыгэ кІэлэегъэджэ колледжым щеджэхэрэ пшъашъэхэу Наталья Скороваровар, Оля Лучшевар, Татьяна Салькаевар, Мария Подтыннаяр, Варвара Неккеровар, нэмыкІхэри ягуапэу КІэрэщэ Тембот иповестэу «Шапсыгъэ пшъашъ». романэу «Шыу закъу» зыфиlохэрэм ащыщ пычыгъохэм, шъхьадж иамал елъытыгъэу, къяджэщтыгъэх. Ежь-ежьырэу еджакІо пэпчъ зэхихэу, зыкІэдэІукІырэр мы такъикъхэм ынэ къыкІэуцощтыгъ. Пычыгъо пэпчъ адыгэ лъэпкъым илъэпкъ нэшанэ горэ къыпфызэlуихыщтыгь: хьакіэм зэрэпэгьокіыхэрэр, нахьыжъым зэрэкІэдэ-ІукІыхэрэр, шъхьэкІэфэ-лъытэныгъэшхо зэрэфашІырэр; адыгэ шыум икІэрэкІэгъэ-зэтегъэпсыхьэгьагьэ («Шыу закъу») Залэкъо Ерстэм ипортрет теплъэкІэ ашІагь, адыгэхэмкІэ шым уасэу иІэри художественнэ пычыгьомкІэ къыхагъэщыгъ. Лъэпкъым фольклор бай зэриlагьэр адыгэ орэдым фэгъэхьыгъэ пычыгьом, Хьатх Мыхьамэт-гъуазэ лъэпкъ ліыхъужъым ыціи, Тембот ипроизведениехэм яхьатыркіэ, фэнэіосагъэх. Ижъыкіэ адыгэхэр чІыгулэжьхэу, черкес чъыгхатэхэр афэбагъоу, къагъэкІэу зэрэщытыгъэри, адыгэм шІоу ылэжьыгьэр зэрэбэм къызэджэрэ произведение пычыгъохэмкІэ къаушыхьатыныр, къараютыкыныр афэукочыгъ.

Ахэтыгъэх еджакІохэм ІупкІэ еджэным фэlазэхэри, ар зыфэмыгъэхъупэхэрэри. Ау анахь мэхьанэ зиІагьэр кІэлэегьэджэ сэнэхьатыр зыпшъэ ифэнэу агъэхьазырырэ ныбжьык і эхэм, Адыгэ Республикэм илъэпкъ адыгэ литературэкІэ къикІхэзэ, адыгэ лъэпкъыр, ащ икультурэ, ыбзэ — адыгабзэр икъэралыгъуабзэу зэрэщытыр зэрашІагьэхэр, зыщеджэхэрэ республикэм гукІэ нахь пэблагьэ зэрэхъугъэхэр ары.

ТхэкІошхом имузей зэрэщыІагъэхэри мызэу, мытюу ашъхьэ къызэрэщыдэоежьыщтми, аныбжь хахъоу акъылыр нахь къызыущыкІэ, гупшысэ къэкІуапІэ зэрафэхъущтми щэч хэлъэп. Игьорыгьозэ цІыфым зештэба.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

КІэлэеджакІомэ къатхыхэрэр

Синанэу синэнэ дах

Нымрэ бынымрэ лъэшэу апсэ зэхэлъ. Ахэр зы кІэтІый къуапэх. Ныр быным фэсакъыпэзэ къегъэхъу, епІу, елэжьы. Сабыйхэр ины зыхъухэкІи, джащ фэдэ къабзэу нымрэ тымрэ

Сянэ сыдэІэпыІэ зэпыт, слъэкІырэр зэкІэ фэсэшІэ. Ар сигуап, сыда пІомэ ащ сыкІырыплъызэ, унэгъозехьан-хъызмэтшІэнымкІэ бэ зэзгъашІэрэр. Джащ фэдэу щыІэныгъэм сызщырихьылІэрэ горэхэмкІэ къызгурымы ор упч эхэр къэтэджхэмэ, сян ары джэуапэгъу къысфэхъурэр. Ным пае аусыгъэу орэдыбэ щыІ. Сэ анахь

сыгу рихьырэмэ ащыщ кІэлэцыкіу орэдэу «Къытферэпс ренэу тыгъэр» зыфиlорэр. Сыда піомэ мыщ фэдэ сатыр дахэхэр ащ хэтых:

«Тыгъэр ренэу къерэпс! Уашъор ренэу щэрэ!! Тянэ егъашіэм терэі! Тэри егъашІэм тыщэрэІ»!

Ным лъытэныгъэу фэпшІырэм ельытыгьэу ори цІыфхэм уальы-

Синанэу синэнэ дахэ шІудэдэ сэлъэгъу!

Ащ пае бэгъашІэ Тхьэм ышIынэу сыфэлъаlo.

ХЬАМЫКЪО Ясмина. Фэдз гурыт еджапіэу N 11-м ия 6-рэ класс щеджэ.

Сичылэ шІу сэлъэгъу

Сикъуаджэу Фэдз псыхъо Іушъом Іус, инэп, цІыфэу дэсхэр шІу зэрэлъэгъух, зэрэлъытэх, зэдеІэжьых.

Тикъуаджэ цІыф гъэсэгъабэ къызэрэдэкІыгъэм тырэгушхо. Ахэм ащыщых зичылэ шІу дэдэ зылъэгъущтыгъэхэу, ягъэхъагъэхэмкІэ цІэрыІо хъугъэхэ Беданэкъо Аскэрбый, Тхьабысымэ Умар, АфэшІэгьо Аслъан ыкІи нэмыкІхэри. Мыхэм анэмыкіхэу сэнэхьат зэфэшъхьафхэр яІэхэу, ацІэ дахэкІэ рарагъalov сичылэ цыкly дэсхэри къыдэкІыгъэхэри бэ мэхъух. ЗэкІэ ахэр тэркІэ щысэтехыпІэх.

Чыгур шІу алъэгьоу, лэжьыгьэ бэгьуагьэ Іузыхыжьэу дэсмэ тэ тагъашхэ. Ахэр Пщыхъожь Алик, Хьамыкъо Бэч, ГуашІэ Исмахьил, нэмыкІхэри арых.

Сичылэ гупсэ шІу сэлъэгъу, нахь дахэ хъунэу сыфай.

ИТУ Марат. Я 7-рэ классым ис.

Спсэ хэтІагъ

Къуаджэу Фэдз сыкъыщыхъугъ ыкІи ащ спсэ хэтІагъ. Сигупшысэ шІагьохэри ащ епхыгьэх. Мы чІыпІэм нахь тхъагьорэ нахь дахэрэ дунаим темытэу къысшІошІы. Сичылэ гупсэу сыкъызщалъфыгъэр зыми пэсшіын слъэкіыщтэп, ар ренэу сэ шіукіэ сыгу илъыщт.

Псыхъо къаргъоу Фэдз къытекІыгъ тичылэ ыцІэ. Тикъуаджэ укъыздахьэкІэ апэу гу зылъыптэрэр бгышъхьэм идэхагъ. Чылэр бгъуитІумкІи къушъхьэтххэм къауцухьэ. Ащ удэкІуаеу укъызеплъыхыкІэ науемутуна чыпіэр хыктумэу щытыгъэу къыпшюшы. Тыкъэзыуцухьэрэ дунаир зэрэдахэм

тиціыфхэр дахэу апэгъокіых. Фермерэу дэсхэр чІыгум дэгьоу пылъых. А. Беданэкъом ыцІэ зыхьырэ гурыт еджапІэр 1964рэ илъэсым ашІыгь. КІэлэцІыкІу ІыгъыпІэу 2 тиІ — «Насыпымрэ» «Джэнэтымрэ». Ащ нэмыкІэу тучанхэри, хьалыгъугъэжъапІэхэри дэтых.

Чылэм идэхьагъум ащ ыцІэ тетхагъэу щыгъу-пастэ зывыгъ пшъэшъэ дахэр зытешІыхьэгъэ гъэгъозапІэр щыт. Ар нэм къыкІидзэу, гум къинэжьэу зэрэгьэкІэрэкІагьэм ишІуагьэкІэ, гъогушхоу къыдэзыухьэрэмкІэ тикъуаджэ блэчъырэ машинабэмэ арыс цІыфхэм агу раубытэ. Ахэм къахэкІых зыфэдэр зэрагъэлъэгъу ашІоигъоу къыдищэхэрэр.

Фэдз тюу гощыгьэ. Къоджэ дэхьагъум Мэргъушъэй, цыпэм КъоджакI apalo. Тичылэ къыдэкІыгъэ цІыф шІагъохэм тарэгушхо.

Сичылэ инеущ сызегупшысэ-

кіэ, ащ итеплъэ нахь кіэракіэ хъунэу сыкІэхъопсы. Фэдз зэкІэ щыпсэухэрэм ячылэ шІу алъэгъунэу, рыгушхонхэу, къагъэгъунэнэу ыкІи чылэр яхэгьэгу ціыкіоу зэрэщытыр къагурыІонэу сыфай.

АЛЪЭСКЫР Джэнэт. Я 10-рэ классым ис.

Сиадыгабз

Сэ сыбзэ шІу сэлъэгъу. «пера гущы прапіву «нанэр» адыгабзэкІэ къэсІуагъ. Сыбзэ адрэ бзэу щыІэ пстэумэ анахь сшІодах. Адыгабзэр сянэрэ сятэрэ ялъапІэшъ, сэри ар силъапІ. Ахэм ренэу къыcalo: «Уилъэпкъ пшІэным пае, убзэ дэгьоу пшІэн фае». Сэри ар къызгурэюшъ, синыдэлъфыбзэ нахь дэгъоу зэзгъэшІэным сыпылъ.

> КІЭРЭФ Адэм. Я 6-рэ классым икіэлэеджакіу.

ေဆုေ ေဆုေ Сဆုေ Тхакloy Мамый Ерэджыбэ къызыхъугъэр илъэс 90-рэ хъугъэ ေဆုေ ေဆုေ ေဆုေ

Драматургхэр зытюкіэ, апэу тыгу къэкіыхэрэр ублапіэм щытыгъэхэу Цэй Ибрахьим, Кобл Билъэустэн, Натхъо Долэтхъан, зипроизведениехэмкіэ спектаклэхэр агъэуцугъэхэу Кіэрэщэ Тембот, Еутых Ас-

мыкіхэри.
Ау лъэпкъым анахь икіэсэ драматургэу плъытэн плъэкіыщтыр зипьесэхэр жъы мыхъухэрэр, адыгэм исэмэркъэу дахэ, ижэбзэ гъэшіэгьон, игурышэ-гупшысэ зынэсырэр къизыіотыкіынхэр итхыгъэхэмкіэ зыфызэшіокіыгъэр, драматургие

кэр, Шъхьаплъэкъо Хьис, нэ-

Пъэпкъым икІэсэ

драматург

Адыгэ льэпкь литературэу ильэс 80-рэ гьогур кьэзыкlугьэу, ащ хахьо фишlызэ ыпэкlэ льыкlуатэрэм, прозэмкlэ, поэзиемкlэ ыкlи драматургиемкlэ льэбэкьу гьэнэфагьэхэр зышlыгьэ тхакlохэр зэриlэхэр цlыфхэм ашlэ.

жанрэмкіэ Іэпэіэсагъэр, ыпшъэ укіожьынэу щымытэу, лъэпкъым ипсихологие игъэпсыкіэ-шіыкіэхэр, ишэн-зекіуакіэхэр, дэгъур, дэир куоу къызыщиіотыкіыгъэхэр арых.

ІэпэІэсагъэр Мамый Ерэджыбэ ипроизведениехэм къалэжьыгъ.

Илъэс 20-м етІупщыгъэу тхакІом ытхыгъэ пьесэхэм лъэп-къым захилъэгъожьыгъ ыкІи ахэр ыгукІэ пытэу ыштагъэх.

Мамый Ерэджыбэ къызыхъугъэр 2016-м илъэс 90-рэ хъугъэ. ТхакІом илъэс 68-рэ ащ щыщэу къыгъэшІагъэр, ау игъашІэ анахь уасэ фэозгъэшІырэр ипьесэхэм атешІыкІыгъэ спектаклэхэу Адыгэ къэралыгъо драмтеатрэм (джы Лъэпкъ театрэм) щагъэуцугъэхэр арых. Илъэс 60-м, 50-м а зы спектаклэм ціыфыбэр къызфищэн кіуачіэр произведением хэлъ зыхъукіэ, а творческэ іофшіагъэр лъэпкъым ышъо, ыгу тешіыкіыгъэу, зые лъэпкъымкіэ псыгъоткіо іэшіум фэдэ зэрэхъугъэр нафэ. Арышъ, Мамый Ерэджыбэ ипроизведениехэм зыгорэ ягъэпшэгъуай, ахэр адыгэхэмкіэ гушъхьэлэжьыгъэ гуапэх, адыгэр зыфэдэ ціыфыр зэхыуагъашіэ.

Ищыкlагъэмэ зыщэгушхукlы, ищыкlагъэмэ зыкlэнэкlэжьы лъэпкъыр ежь-ежьырэу ифэныкъуагъэ зыриубытылlэжьэу. Ар цlыф лъэшыгъэ нэшан.

Ау сыд фэдэрэ уахътэкІи анахь зэшІохыгъое лъэныкъор цІыфыр бгъэщхыныр, бгъэгушІоныр, ыгу нэшхъэим, гумэкіым, къиным ашъхьэщыпщэу, гушІуагъом, гупсэф-тхъагъом фэпщэныр ары. Мы литературнэ пшъэрылъ иныр фызэшІокІыгъ Мамый Ерэджыбэ. Ипьесэхэр льэпсэ пытэх, ахэр лъэпкъ щы акіэм, жэрыю жабзэм ащыујучіыгъэх, ащыпсыхьагъэх. Мамый Ерэджыбэ ипьесэхэр адыгэхэм ямызакъоу, Кавказым щыпсэурэ цІыф лъэпкъхэми агукІэ бэшІагъэу анэсыгьэх, аштагьэх. Ахэр къа-ІуатэрэмкІи, акъылэу ахэлъымкІи, піуныгьэ мэхьанэу яіэмкіи, бзэу зэрэтхыгьэхэмкІи ухагьэлъыхъухьанэу гъэчъыгъэх. Ащ фэдэ тхыгъэ-пьесэхэр, драматургие произведениехэр лъэпкъым къыфэзгьэнэгьэ тхакоу Мамый Ерэджыбэ ыцІэ адыгэхэм ялъапІ.

ТхакІоу Е. Мамыир гъэтхапэм, 1926-рэ илъэсым Тэхъутэмыкъое районым ит къуаджэу Щынджые къыщыхъугъ.

Классиблыр къызеухым, ыгукlэ икlэсэ искусствэм фаблэу, орэдым ыкlи къашъом ялъэпкъ ансамблэ хэхьагъ, loф ышІэзэ, гурыт еджапІэри къыухыгъ. 1958-рэ илъэсым Е. Мамыир Москва дэт Литературнэ институтэу М. Горькэм ыцІэкІэ щытым чІэхьагъ ыкІи ар 1963-рэ илъэсым къыухыгъ.

Мамый Ерэджыбэ адыгабзэк на ык на урысыбзак на пьесэхэр ытхыгъэх. «Псэлъыхъохэр», «Мыхьамчэрыекъор, привет!», «Дэхэбаринэ ихьак на устандж», «Тени», «Шулъэгъум ишапхъ», «Хэта зилажьэр», «А жизнь продолжается», «Счастье само не приходит», «Гъашнам имэзищ», «Шъхьэм иуз гум егъае» («Сердечная боль)», нэмык к ури съвества ури на ури на устана на у

Мыхэм янахьыбэр Адыгэ Лъэпкъ драмтеатрэм исценэ щагъэуцугъ, ахэр драматургым исборникхэм къадэхьагъэх, адыгабзэкlэ «Пьесэхэр» (1960) ыкlи «Насыпыр ежь-ежьырэу къакlорэп» («Счастье само не приходит», 1979) зыфиlохэрэр Мыекъуапэ къыщыдэкlыгъэх.

Мамый Ерэджыбэ Адышэс ыкъор Москва щыпсэугъ, московскэ драматургхэм япрофессиональнэ коллектив хэтыгъ. Ипьесэхэр зэкlэ адыгэ лъэпкъым ишlыкlэ-хабзэ, иlэкloцl дунай къыраlотыкlэу гъэпсыгъэх. Ахэр адыгэхэм лъэшэу агу рехьых, якlасэх, джары жъы зыкlэмыхъухэрэр.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Гум къымышІэн щыІэп

Рассказ

1

Сабыигьо льапціэр ныбжьырэу гум къенэ. Сыда піомэ ащ хэльэп пціы гори, шэнычъэгъэ-хьилагъи, хъоршэрыгъэ-хьагьэпціыгьи, къэугупшысыгьэ къэбари. Сабыигьор джарэу охьтэ нэфын. Сабыигур къабзэ, зэіухыгь: дунаишхом епльэкіырэп — мафи чэщи, тыгъи мази, ошіуи чъыіи, гъатхи гъэмафи, бжыхьи, кіымафи зэфэдэу кіэлэціыкіур агъэгушіо. Шъхьахырэп, езэщырэп ар щыіэныгъэм ижьы іэшіу хъуаоу зыіуищэным.

КъэсэшІэжьы титэмашъхьэ тес кіэлэціыкіухэр тызэхэт зыхъукІэ, нэбгырэ 20 — 25-рэ анахь макІэмэ тыхъоу, чышымэ татесэу, зы дзэ фэдиз тызэрэхъущтыгъэр. Тызэпачъэщтыгъ, тызэбэныщтыгъ, тызэнэкъокъущтыгъ, тызэдиштэщтыгъ. Псыхъуи, куанди, мэзи, Іуашъхьи тызнэмысыщтыгьэ щыІэп — шly тызэрэлъэгъущтыгъ, шъыпкъэ, ащ емылъытыгъэу, загъори тІэкІу тыгу хэзэрэгъэкІэуи хъущтыгъэ, ау тызэфэгубжыгъэми, нэрэ-Іэрэм ткІэжъукІыжьыти, тызэфэзэщыгъэу тимафэ пытыдзэжьыщтыгъ.

Гъэмэфэ пчэдыжьыпагъ, ое ужыгъ. Хьасан, Налбый, Алый, Иляс, Сахьид, сэры Ахьмэд ык и Рэщыд аlоу типсынэ шъхьаджэшъо lупэ дэжь тыкъыщыуцугъ. Зэрэхъугъэри тымышапэу, псынэlу гъэчъыгъэ хъураем тыращхылlагъэм фэдэу тыкъеуцокlыгъ. Мыр дэдэм псынэкъоошхоу цэф щэлъэ зэпэшlэтыр зыпылъагъэр щыт. Псынэ lyпэр, мыжъокlэ жъгъэибзэу, сабый цэ къыхэкlыгъабэр гум къэзгъэкlырэм фэдэкlэ

зэлъыпкlагъ; ощхым зэкlэ зэпилъэсыхьагъэу къэбзэ-лъабз. Сахьид зэкІэ къызщежьагьэр, Іууцуи псынэм иплъагъ. ЕтІанэ, «ей-ей, типсынэ шъошlа ислъэгъуагъэр?» ыlуи, ынэхэр къы-Іэпыкізу, дышъэ пцэжъыехэр хэсхэу къэбар къыІотагъ. Тэри зэхэтхыгъэр зыфэтхьын тымышІэу, псынашъхьэм хъурэябзэу зыкъеттэкъокІыгъ, хъурэ шъыпкъэр тшІэмэ тшІоигъоу, зитщэягьэу псынэм тепльэ, ныбжьыкъубэу зетэлъэгъожьышъ, нахь лъэшыжьэу, тыбг нэс зетэщае, псынэм щыхъурэм (хэсым) джарэу тегьапэ. Сэ купым хэтхэм санахь «псынкlэу» сщэчырэмкІэ къычІэкІыгь, джыри тіэкіу зисшаемэ, нахыыбэ слъэгъун зыфэсІонэу сызыкІырэум, псынэпс куу чъы!эм, ет!эгьоеу адзыгьэм фэдэу, сыхэфагъ. Джы сызыфайи, сызыфити щыІэжьыгъэп.

Синасыпкіз гъэмэфэ фэбэшхуагъ. Ауми псынэкіоціым, ащ ипс чъыіагъэ, Тхьэр къысфэупси, дэхэкіаеу ситіысхьагъ, псыр сыжэпкъ къэсэу, сшъхьэ къыхэпіыикізу, дунэе нэфышхомкіз къэгъэзагъзу... Ау зыгорэ сэлъэгъужьа?! Дышъэ пцэжъыехэр хэгъэкіи, сянэ сиіэми сшіоіофыжыпъэп; тхъагъо зэрэщымыіэр, аужыпкъэм, лъэшэу сызэрэщтэгъагъэр сыгу икіыжырэп, сысабыигъэми, къэсэшізжыы. Сыізм-лъэмкізягъ, ау илъэси 7 сыхъупэгъагъэп.

2

Къызэраютэжьырэмкіэ, кіэлэціыкіухэм куо-хьаушхо къаіэтыгъ. Апэу гуіэгъу куо макъэм къечъагъэр Сариет дахэр ары. Тикъоджэ ублэпіэ еджэпіэ ціыкіу икіэлэегъэджэ

пшъашъ. Сариет псынэм къызэрэІохьэу къиплъагъ ыкІи къысэушъыигъ: «А Ахьмэд, а Іуш дэд, умыщт, жьы къащэ лъэшэу» ыlуи, псынкlэу псынэм пылъ щалъэр гуІэзэ къырищэягъ. Сэ ащ зыгорэущтэу зыкъыпызгъэнэн е сыкъитІысхьанэу къысающтыгь, ау сфэгьэхъурэп. Иляси, Сахьиди къысэлъэlух (сэщ нахь такъырыlox): «а нахьыкІ, зыкъыпыгъан, зыкъыпыгъан!» alo. Ау сфэукloчІырэп, зысфэгъазэрэп, сІи, слъакъуи псэ ахэмылъым фэд, сыгу зыгорэу къэхъу, сыни къэушіункіы...

— А, Ахьмэд, а нынэ, сыольэlу, къэубыт псынэ къуаор мыхъужьми! — гуlэу къысеlо, къысэльэlу кlэлэегъаджэр.

Сэра фэмыер, ау Іэхэр дыкъыгъэх, нитІур зэтеплъы, сцэ зэтео, сызэрэщытэу сызэтекъагъэм фэд.

ШІу зэрэщымыІэм гу лъатагъэу къычІэкІын: силэгъу цІыкІухэр, бзыу пагъэу, сэджэх, апсэ хэlэжьхэу. Джащыгъум, пхъэ лъэой кlыхьэр псынэм къырагъэчъэхыгъ. Сариет нэрэ-Іэрэм псынэжъ гуихым къызэрихьэрэр слъэгъугьэ. Сшхьэ зэхифыжь щымыІэу, сыуты ужьыгь эу псынэ мыжьо дэпкъым рагъэпкІыгъэм фэдэу, слъапэ зы къуапэ горэм хэгъэнагъэу сефызылІагъ. КІы-кІыкІ макъэр къэlугъ, Сариети кlэцІэнлъи, «гъэритІу» тыхъугъ. Ауми Іаплі фабэкіэ сызіэкіиубытагъ.

Пкіыхьапіэм фэдэу, жъот мэкъэшхо горэ къзіущтыгъ, фэсакъзу джыри щалъэр зыгорэм къыритіупщэхыгъ. Сариети сэри тыгухэр дыркъ-сыркъзу къытеощтыгъэми, тижьыкъащэ нахь зэжъу хъущтыгъэ. Ерагъокіэ, ау зэкіэ хэлъ кіуа-

чІэр зы ышІи, Сариет щальэр къыутэзи, чэтыу щырэу сыкъыригьэтІысхьагь. Нэрэ-Іэрэм, псынэІум щальэр къэсыгьо рамыгьафэу, Іэ пчъагьэмэ зыкъыращэягь, сэри ахэм аІэгу сыхъугь — сыкъырахыжыыгь. ЦІыфыбэ къытэчъэгьагь. Сигъымакъэ чылэр къызэпигьэджагь, гущыІэнчъэу псынэмкІэ Іапэ сшІыщтыгьэ.

Тхьэм зэриІонэу, Сариети псынэм бэ темышІзу псаоу къикІыжьыгь, ау Іэпкъ-льэпкъ тельэшъугъэхэр, шъобжхэр тещэгьагьэх. Ау ар Іофыжьыгьа, хьадэнэчым тыкъикІыжьыгьэмэ. ИщыкІэгьэ Іззэгъухэр ыгъотыгьэх, иІофшІзни пидзэжьыгь.

Сэри сыфэбэжьи, тиунэ сифэжьыгьэу, сянэ ыбгьэ сызыкіэфэжьым, зыкъэсшіэжьыгь. Ау ціыф ымышіэу щтэр спкъынэ-лынэхэм, сыгу къахэнэгьагь. «Псыхъо» аюми сыфэмыежьэу, псынэми семыбгъукіоу къыдэсыухьэу бэдэдэрэ сыхэтыгь. Джы фэдэу психотерапевт е нэмыкі іазэхэр щыіагьэхэмэ, яіэзэгъу сищыкіэгьэ дэдагь. Ау Къуріан тхыгъэ ціыкіур шъо шіуціэ къыридэкіи сянэ спшъэ къызырелъхьэм, сшізу къысшъхьэпагь.

3

Мы илъэсым ибжыхьэ апэрэу еджапіэм сыкіуагь, сычіэхьагь. Сариет зысэльэгьум дунаир сфикъужьыгъэп, сыгушіуагь, джы ар сиапэрэ кіэлэегъэджагь. Ныбжьыкіэбзагь, дэхэ ціыкіугь, гоюу, куоу-кіыеу щымытэу, кынтфэгумэкіэу, кынтфэсакъэу, кынтфэрупсэу, ыпсэкъытіулъэу, хэти тызэфигьадзу, ынаіэ сыдымкіи къыттетэу, ным фэдэу тэркіэ кынтхэтыгь. Еджакіи, тхакіи, гъэпсыкіэ-шіыкіи тигъашіэщтыгьэ.

Емызэщыжь шlыкlашloy гъэпсыгьагъэ. Урок пэпчъ джэгукlэшlыкlэхэр хэлъэу зэхищэщтыгъэх, тыпшъыщтыгъэп, тшlэу тщиз а зэкlэм тхагъахъощтыгъ.

Ежь Сариет, мэлэІичым фэдэу, хэбдзын хэмылъэу ишъотеплъэкІи, игъэпсыкІэ-зэгъыкІи зэдиштэщтыгъ. Ренэу кофтэ фыжьыбзэ дахэмрэ кІэпхын шІуцІэмрэ къезэгьыпэу щыгьыщтыгъ, шъхьацыри, нэгури, Іэ анэсыгъэр умышІэнэу, къупшъхьэ-нысхъапэу дэхагъэ. Бэ къытфијуатэщтыгъэр, тызхигъэдаІощтыгъэр, пшысэхэм бэу къытфяджэщтыгъ, етlанэ ахэр тэр-тэрэу къэтІотэжьыщтыгъэх дэгъумрэ дэимрэ ащызэхэтфыхэзэ. Джарэу кІэлэегъэджэ дэгъугъ.

4

Зы мафэ горэм Сариет тадэжь къэкlуагъ. Сымыгъуащэмэ, сиеджэпlэ чlыпlэ зыфэдэр, тиунагъо зыфигъэнэlосэныр иlофшlэнкlэ ищыкlэгъагъ. Сянэ исыгъэп. Сятэ пэгъокlыгъ. Кlэлэегъаджэр егъашlэм къуаджэм анахь щагъэлъэпlэрэ сэнэхьатэу къырэкlоба?!

«О къеблагъ, къеблагъ! О пфамышапхъэ щы По Сариет, калэр оры мыхъугъэмэ, унэхъущтыгъ», — ыюзэ пэгъокыгъ. Сэри сик По Сариет азаращымы по сыгу цык По къогъум дэжь сыщытыгъ.

Такъикъ заулэ тешlагъзу, сятэрэ кlэлэегъаджэмрэ унэм зэlугушlохэзэ (бэшlагъзу зэрэшlэщтыгъэхэм фэдэу) къикlыжыыгъэх. Ащ нахьыбэрэ сэри мыщ сыщымытыжьэу, хэти сыримыщыкlагъ нэмыlэмэ сlуи, кlэсlагъ, пчыхьэ кlacэ охъуфэ сыджэгугъ.

э сыджэгугы. МАМЫРЫКЪО Нуриет. (Джыри къыкІэлъыкІощт).

Адыгэ Республикэм культурэмкІэ и Министерствэ, Адыгеим лъэпкъ культурэмкіэ и Гупчэ, тиреспубликэ иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэр» кіэшакіо фэхъухи, кіымафэмрэ гъатхэмрэ зыщызэхэкіыжьыхэрэм фэгъэхьыгъэу «Адыгэмэ я Илъэсыкі» зыфиіорэр зэхащагъ. Республикэ филармонием ыпашъхьэ щыкіогъэ Іофтхьабзэм Адыгеим щыпсэурэ лъэпкъхэм ялыкохэр, артистхэр, еджакіохэр, нэмыкіхэри хэлэжьагъэх.

Лъэпкъ зэіукіапіэм

зеушьомбгъу

ясаугъэтэу пчэгум итым дэжь нэбгырабэ къышызэрэугъоигъ. Джэныкъо гъэпсыкІэ зиІэ псэольэшхом къешІэкІыгьэу ИльэсыкІэм ехьылІэгьэ къэгьэлъэгъонхэр къызэІуахыгъэх. ХьамышхунтІэ чъыгхэр нахь къахэщых. Къутамэхэр къэшІэтых, лІакъохэм ятамыгъэхэр, шІухьафтынхэр апышІагъэх. ПщэрыхьапІэм щыжъот.

Джэмакъэр зэхахы

Сценэшхом къытехьэхи, гьоухэмкІэ джагьэх, ИльэсыкІэм имэфэкІ зэрэрагьэблагьэхэрэр къаІопщы. Тхьаматэр къафэгушІо. ЦІыфхэр нахь благъэу къякіуаліэх, мэфэкіым зеушъомбгъу.

Лъэпкъхэр зэфэгушІох

Адыгеим щыпсэурэ лъэпкъхэу урысхэр, урымхэр, ермэлхэр, къэзэкъхэр, азербайджанхэр, чІыпІэрысхэр, нэмыкІхэри мэфэкІым зэфищагъэх. ЗэІукІэгьур къэзыгьэбаигьэр, къэзыгъэдэхагъэр купкІ зыхэлъ къызэрагъэлъэгъуагъэхэр ары. Ягьомылапхъэхэр пчэгум къырахьагьэх, зекіокіэ дахэу ліэшІэгъу зэфэшъхьафхэм алэжьыгъэхэу непэ лъагъэкІуатэ ашІоигьохэр щыІзныгьэм щыпхырашых.

Къэзэкъхэмрэ адыгэхэмрэ язэпхыныгъэхэр агъэпытэх, Тыркуем къикІыгъэ Нэгъой Яшар къызэрэхигъэщыгъэу, зэлъыІэсыкІэ амалхэр щыІэх. Адыгэмэ ямэфэкІ лъэпкъхэр къызэрэкІуагъэхэм, къафэгушІохэзэ яшэн-хабзэхэр къызэpalуатэрэм гур къыlэтыщтыгь.

Общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» илІыкІохэр пчэгум къырагъэблэгъагъэх. ЛІымыщэкъо Рэмэзан, ЦІыкІушъо Аслъан, Болэкъо Аслъан, Тэу Аслъан, Къуижъ Къэплъан, нэмыкІхэу зэхэщэкІо купым хэтхэм хьак эхэр къафэгушІуагъэх, мамыр псэукІэм игъэпытэн зэрэхэлажьэхэрэр къаlvагъ.

Фестиваль-зэнэкъокъоу 2015-рэ илъэсым тиреспубликэ щыкІуагъэм адыгэ пшъэшъэ

кІыныгъэмрэ зэгурыІоныгъэмрэ Джарымэ Дианэ шыкум исэу зэхахьэм хэлажьэрэмэ къахэ-

къызэрагъэкІыщтым, зэрэІуахыжьыщтым ыгъэгумэкІыщтыгъэх. ЧІыгум епхыгъэ цІыфым июф мехнетојуельнити фехфоји хэкІыпІэхэр къыгьотыщтыгьэх, уахътэм диштэу шэн-хабзэу яІэ

хьагь. АдыгабзэкІэ зэгьэкІугьэу Джарымэ Дианэ ИлъэсыкІэм фэгъэхьыгъэу къафэгушІуагъ, гъэшІэ кІыхьэ яІэнэу, насыпыр къябэкІэу псэунхэу афэлъэlуагъ.

Дианэ гущыІэгъу тызыфэхъум, мэфэкІыр дахэу зэрэзэхащагъэм, ныбжьыкІэхэри, кІэлэцІыкІухэри бэ хъухэу зэрэхэлажьэхэрэм, лІзужхэр ИлъэсыкІэм зэрэзэфищэхэрэм осэ ин ритыгъ.

Лъэпкъ культурэм щызэлъашІэрэ Тэу Аслъан ИлъэсыкІэр адыгэхэм зэрагъэмэфэкІыщтыгъэм къытегущыІагъ. Тилъэпкъэгъухэр пэсэрэ лъэхъаным чІыопсым нахь епхыгъэхэу псэущтыгъэх. Лэжьыгъэр

хъугъэр нахыышіу зэрэхъущтым егупшысэщтыгьэх.

Къашъор, орэдыр

Ахэр зыхэмыт мэфэкІ зэхэпщэн плъэкІыщта? Адыгеим иансамблэхэу «Мыекъуапэ инэфылъэхэр», «Казачатэр», «Ащэмэзыр»,

«Нэбзыир», ермэлхэм, фэшъ- адыгэ бэнакlэхэр къагъэлъэгъуахьафхэм ятворческэ купхэр зэхахьэм щыуджыгьэх. Адэмые къикІыгъэ лъэпкъ къэшъокІо ан-

самблэу «Насыпыр» нахь къахэщыгьэмэ ащыщ. НыбжьыкІэхэр зэкlужьэу фэпагьэх, льэпкь искусствэм дэхагъэу хэлъыр къашъом къыщызэІуахы. Купэу «Майкопчанкэр» зэрэфэпагъэм, лъэпкъ гупшысэр зэрэпхырищырэм, кІэлэцІыкІухэм жьыр акІэтэу тарихъым епхыгьэ едзыгьохэр къызэрашІырэм уегъэгушхо. Адыгэкъалэ къикІыгъэ Устэкъо Нухьэ иорэди тыгу рихьыгъ. Мыекъопэ, Джэджэ, Красногвардейскэ районхэм яартистхэр зэхахьэм чанэу хэлэжьагьэх. Адыгэ къэралыгъо университетым иансамблэу «Нартым» Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкІуагъэхэм лъэпкъ творчествэр къащигъэлъэгъуагъ. Шагудж Казбек япащэу мэфэкіым дэгъоу зыфагъэхьазырыгъ. Университетым истудентхэм

Нэпсэу Бислъан япащэу якъулайныгъэ, кlyaчlэр зэрапсыхьэрэр къагъэлъэгъуагъэх. Адыгэ ныбжьыкІэ Хасэм икомандэу «Нартым» апэрэ чыпІэр къыдихи, шІухьафтынхэр фа-

ШІухьафтын шъэф

Іофшіапізу «Ростелекомыр» зэхэщэн Іофыгъохэм ахэлэжьагъ, мылъкукІэ ІэпыІэгъу къафэхъугъ. Тортыр афигощи, ащ пкъыгъо цІыкІоу хагъэбылъыхьагъэр зытефэрэм инасып къыхьынэу щытыгъ. ТелевизорымкІэ канал 300-мэ яплъын ылъэкІынэу Мэрэтыкъо Аскэр шІухьафтыныр тефагъ. «Ростелекомым» ипащэу Ожъ Азэмат А. Мэрэтыкъом фэгушІуагъ.

ТІэшъу Светланэрэ Бэгъ Алкъэсрэ пчыхьэзэхахьэр зэращэзэ, ИлъэсыкІэм ехьылІэгьэ къэбархэр къаІотагъэх. Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэу Къулэ Мыхьамэт, ащ игуадзэхэу Нафиса Васильевамрэ ШъэуапцІэкъо Аминэтрэ, Мыекъуапэ иадминистрацие ипащэу Александр Наролиным, Адыгэ Хасэм и Совет хэтхэм, хьакІэхэм, пщэрыхьакІохэм зэхахьэм тащы-Іукіагъ. Илъэсыкіэр тапэкіэ зэрагъэмэфэкІыщтым, чІыпІэу зыщызэхащэщтым, нэмык Іофыгъохэм язэфэхьысыжьхэм гъэзетеджэхэр ащыдгъэгьозэщтых. Пчыхьэзэхахьэм ирежиссерэу Къулэ Амэрбый тыфэраз, неущрэ мафэм телъытагьэу Іофхэр лъыкІотэщтхэу тэгугъэ.

ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

гъэх, кlaпсэр зэпакъудыигъ, машюу пчэгум щыблэрэм елъагъэх. Тренер-кІэлэегъаджэу

Сурэтхэр зэхахьэм къыщытетхыгъэх.

• ИСКУССТВЭМРЭ НЫБЖЬЫКІЭХЭМРЭ

Зэнэкъокъур Мыекъуапэ щэкІо

Адыгэ Республикэм искусствэхэмк э иколледжэу У. Тхьабысымым ыцІэкІэ щытым Темыр Кавказым имузыкант ныбжьык Іэхэм язэнэкъокъу гъэтхапэм и 21 — 24-м щыкІощт. Я XII-рэ зэІукІэгъухэм Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Краснодар, Ставрополь крайхэм, Темыр Осетием — Аланием, Адыгеим якІэлэеджакІохэр ахэлажьэх.

Тиреспубликэ культурэмкІэ иминистрэу Къулэ Мыхьамэт зэнэкъокъум икъызэјухын фэгъэхьыгъэ зэхахьэм къызэрэщиlуагъэу, фортепианэмкІэ нэбгырэ 28-рэ, скрипкэмкІэ ыкІи виолончелымкІэ 18 зэнэкъокъум щызэІукІагъэх. Аныбжьхэм ялъытыгъэу ахэр купищэу гощыгъэх, илъэси 10 — 16-м итхэм яІэпэІэсэныгъэ искусствэм щауплъэкіу.

Музыкэр сыд фэдэ хэгъэгу щаусыгъэми, зы бзэкІэ атхы -

зэрадзэкІыжыырэп, нотэхэр зышІэхэрэр къеджэх. Къулэ Мыхьамэт зэрэхигьэунэфыкІыгьэу, мыгъэ Адыгэ Республикэр зызэхащагьэр илъэс 25-рэ мэхъу. Зэнэкъокъухэр, зэхахьэхэр ащ фэгъэхьыгъэх. Музыкантхэм Адыгеим итарихъ нахьышІоу зэрагъэшІэнымкІэ амалышІухэр яІэх. ИлъэситІум къыкІоцІ зэ зэхащэрэ зэlукlэгъухэм ахэлэжьэгъэ кІэлэеджакІохэм музыкант цІэрыюхэр къахэкыгъэх.

КІэлэеджакІохэм язэнэкъокъу

зэхэзыщагъэхэр Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерствэ республикэм искусствэхэмкіэ икіэлэціыкіу еджапізу К. Лъэцэрыкъом ыціэкіэ шытым ІэпыІэгъу къафэхъух Адыгеим искусствэхэмкІэ иколледжрэ Мыекъуапэ искусствэхэмкlэ еджапІэу N 1-мрэ.

Фортепианэр, скрипкэр, нэмыкІ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэр егъашІи жъы хъущтхэп, къытиЈуагъ Адыгэ Республикэм искусствэхэмкІэ икІэлэцІыкІу еджапізу К. Лъэцэрыкъом ыціэкІэ щытым ипащэу Андзэрэкъо Марзиет. — Музыкэм пыщэгъэ кІэлэцІыкІум щыІэныгъэр нахьышІоу къыгурыІоным фэшІ мыщ фэдэ зэнэкъокъухэм, концерт хэхыгъэхэм ахэлэжьэн, гуетыныгъэ хэлъэу Іоф зыдишІэжьын фае. Лъэшэу тигуапэ тизэlукlэгъухэм ахэлэжьэрэ кІэлэеджакІохэм япчъагъэ нахьыбэ зэрэхъурэр.

ФортепианэмкІэ жюрим итхьаматэр культурэмкІэ Краснодар къэралыгъо институтым икафедрэ ипащэу, профессорэу Нелли Межлумовар ары. Ащ зэрилъытэрэмкіэ, кіэлэеджакіохэм музыкэр ашІогъэшІэгъон, яшІэныгъэ хагъахъо.

СкрипкэмкІэ, виолончелымкІэ жюрим пащэ фашІыгъэр Ирина Барабановар ары. Ар Астрахань къэралыгъо консерваторием ипрофессор, Дунэе зэнэкъокъухэм ялауреат.

- Бэрэ зыдгъэхьазырыгъ, игупшысэхэм тащегъэгъуазэ Тэхъутэмыкъое районым къикІыгъэ кІэлэегъаджэу Хьатитэ Аминэ. — Жюрим хэтхэр, зэхэщакІохэр упчІэжьэгъу тэшІых. Темыр Осетием — Аланием, Краснодар краим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым якІэлэеджакІохэм гушыІэгъу тафэхъугъ. Непэрэ уахътэм диштэу музыкэм еплъыкІэу фыряІэр тшІогъэшІэгъон.

Зэнэкъокъум хэлажьэрэмэ афэгъэхьыгъэ концертыр Адыгэ Республикэм инароднэ артистэу Сихъу Станислав зэрищагъ. ХьакІэхэм ащыщэу Павленкэм фортепианэмкІэ классикэм хэхьэгьэ орэдышъохэр къыригъэІуагъэх. Республикэм искусствэхэмкІэ икІэлэцІыкІу еджапІэу К. Лъэцэрыкъом ыцІэкІэ щытым зыщызыгъэсэхэрэ Пащтэ Гупсэ, Гъогъо Дамир, ЛІыбзыу Джантий лъэпкъ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэмкІэ адыгэ орэдышъохэр агъэжъынчыгъэх, Мыекъуапэ икІэлэеджакІохэр къыщышъуагъэх.

КІэлэеджакІохэм зэнэкъокъум гъэхъагъэ щашІынэу афэтэІо.

Сурэтхэм арытхэр: Нафиса Васильевар, Къулэ Мыхьамэт, Андзэрэкъо Марзиет; кіэлэеджакіохэу Гъогъо Дамир, Пащтэ Гупсэ, Ліыбзыу Данти концертым хэлажьэх.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащысэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр:

52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр:

52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр:

52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 5063 Индексхэр 52161 52162 Зак. 134

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр ьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

> МэщлІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр Гьогьо 3ap

ТХЫЛЪЫКІЭХЭМРЭ ЛЪЭПКЪ ГУПШЫСЭМРЭ

Арап-адыгэ гущыІалъ

Олимпиадэ джэгунхэу 1980-рэ илъэсым Москва щыкІуагьэхэм ахэлэжьэгьэ Хъуажь Рэдуан джырэблагьэ «Адыгэ макъэм» иредакцие къычІахьи, «Арап-адыгэ гущыІаль» зыфиІорэ тхыльыр къытигьэльэгъугь, иеплъыкІэхэм тащигъэгъозагъ. Р. Хъуажъыр дзюдомкІэ банэщтыгь, бокс ешІэщтыгь.

— Хэкужъым къэзгъэзэжьыгъэу сыщэпсэу, — къеlуатэ Хъуажъ Рэдуан. — Сирием сыкъыщыхъугъ. Къуаджэу Мэрдж СултІан сыдэсыгъ. Чылэм щыщэу Лащ Адыл тхылъэу къыдигъэкІыгъэр тэ, адыгэхэм, нэмыкІ лъэпкъхэм ящык агъэу сэлъытэ. Культурэм, спортым, экономикэм апыщагъэхэр нахьыбэрэ зэлъыкІохэ хъугъэх. Бзэр зэраАдыл къыдигъэкІыгъэ тхылъыр агъэфедэн алъэкІыщт.

Лащ Адыл адыгэ къуаджэм щапІугь. Сирием, Берлин ащеджагъ, географием ехьылІэгъэ шІэныгьэу зэригьэгьотыгьэм хигъахъо шюигъоу хэгъэгу макіэп зэригъэлъэгъугъэр, доктор хъугъэ, профессор, университетхэм Іоф ащишІагъ. ШІэныгъэхэмкІэ Дунэе Адыгэ Академием иакагъэшІэнымкІэ тикъоджэгъоу Лащ демик. НыбжьыкІэ дэдэу адыгэ

Іофыгъохэм ягъэцэкІэн фежьагъ. Адыгэ Хасэм итхьаматэу Сирием щыхадзи, лъэпкъ шІэжьым нахь куоу дэлэжьагъ. Кавказ ис адыгэхэм, нарт пщыналъэхэм яхьыліэгъэ къэбархэр ыугъоигъэх, тхылъэу къыдигъэкІыгъэр 40-м нахьыб. Германием, Японием яуниверситетхэм ащылэ-ШІэныгъэлэжь

цІэрыІоу Лащ Адыл къызэритхырэмкІэ, адыгабзэр

икъоу зымыгъэлъапІэхэрэр тэ, зэлъэпкъэгъухэм, къытхэтых. Ахэр хэукъох. Уиныдэлъфыбзэ ибайныгъэхэр зэбгъэшІэнхэ фае. Арападыгэ гущыІалъэм уегъэгъуазэ.

Зэгъэпшэнхэр пшІынхэм, Сирием, Иорданием, Тыркуем, Урысыем, нэмык хэгъэгухэм адыгабзэкІэ зэращыгущыІэхэрэр зэфэпхьысыжьынхэм фэші Лащ Адыл къыдигъэкІыгъэ тхылъыр бгъэфедэнкІэ дэгъу. ЗэлъыІэсыкІэ амалхэр нахьыбэ хъугъэх. Интернетым ишІуагъэкІэ адыгабзэм пылъхэр нахьышюу зэрэшіагьэх.

Сурэтым итыр: Хъуажъ Рэдуан тхылъым еджэ.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.